

А сега накъде?

Или къде стигнахме и накъде сме се запътили?

В кои държави по света президенти са станали министър-председатели през последните 30 години?

През последните 30 години в редица държави се наблюдават случаи, в които политически лидери преминават от президентския пост към този на министър-председател. Този модел често е свързан с опити за запазване на властта при конституционни ограничения на президентските мандати.

Ето основните държави и примери за такива лидери:

Източноевропейски и постсъветски държави

Русия: Най-известният пример е [Владимир Путин](#). След два последователни мандата като президент (2000–2008), той става министър-председател (2008–2012), преди отново да се върне на президентския пост.

Турция: [Реджеп Тайип Ердоган](#) извървява обратния път, но рокадите са ключови за управлението му. Той е министър-председател (2003–2014), а след това става президент. През 2017 г. чрез референдум постът на министър-председателя беше премахнат, като правомощията му бяха прехвърлени към президента.

Армения: [Серж Саргсян](#) е президент (2008–2018), след което веднага е избран за министър-председател през април 2018 г. Това предизвиква масови протести (т.нар. „Кадифена революция“), които го принуждават да подаде оставка само няколко дни по-късно.

Грузия: [Михаил Саакашвили](#) се опита да направи подобен преход към засилена роля на министър-председателя в края на втория си президентски мандат през 2013 г., но неговата партия загуби изборите. [1, 2, 3]

Други региони

Шри Ланка: [Махинда Раджапакса](#) е президент на страната (2005–2015), а по-късно, през 2019 г., е назначен за министър-председател от своя брат, президента Готабая Раджапакса.

Израел: Въпреки че [Израел](#) е парламентарна република, [Шимон Перес](#) заема и двата поста в различно време. Той е министър-председател (1984–1986 и 1995–1996), а по-късно е избран за президент (2007–2014).

България: [Симеон Сакскобургготски](#) е уникален случай – той не е бил президент, но е бивш държавен глава (цар), който по-късно става министър-председател (2001–2005). [4, 5, 6]

Интересувате ли се от подробности за **конституционните промени**, които позволиха тези политически рокади в някоя от тези държави?

[1] <https://blog.finology.in>

[2] <https://www.britannica.com>

[3] <https://planetrulers.com>

[4] <https://en.wikipedia.org>

[5] <https://blog.finology.in>

[6] <https://bg.wikipedia.org>

Интересувате ли се от подробности за конституционните промени, които позволиха тези политически рокади в някоя от тези държави?

Ето детайли за конституционните промени и механизмите, които позволиха на лидери в тези държави да запазят или разширят властта си чрез преминаване между постове президент и министър-председател:

1. Русия: „Рокадата“ (Путин – Медведев)

В Русия основният инструмент беше не промяна на самата Конституция (през 2008 г.), а стриктното ѝ, но „буквално“ тълкуване.

- **Механизъм:** Конституцията от 1993 г. забраняваше повече от два **последователни** мандата. [Владимир Путин](#) използва тази вратичка – през 2008 г. той стана министър-председател, докато неговият съюзник [Дмитрий Медведев](#) зае президентския пост.
- **Последващи промени:** Вече като президент, Медведев удължи президентския мандат от 4 на 6 години. По-късно, през 2020 г., бяха приети мащабни конституционни промени, които „занулиха“ предишните мандати на [Путин](#), позволявайки му да се кандидатира отново до 2036 г.. [1, 2, 3]

2. [Турция](#): От парламентарна към президентска република (Ердоган)

Тук промяната беше радикална и структурна, извършена чрез референдум през 2017 г.. [4]

- **Трансформация:** [Турция](#) премина от парламентарна система (където премиерът има реалната власт) към „изпълнително президентство“.
- **Ключови промени:** Постът на министър-председателя беше напълно премахнат. Президентът вече е едновременно държавен глава и шеф на правителството, като получи правото да назначава министри без одобрение от парламента и да издава укази със силата на закон. [4, 5, 6, 7]

3. [Армения](#): „Костюм по мярка“ (Серж Саргсян)

През 2015 г. [Армения](#) проведе референдум за промяна на формата на управление от полупрезидентска към парламентарна република. [8, 9]

- **Цел:** Тъй като Саргсян изчерпваше двата си президентски мандата, реформата прехвърли основните правомощия от президента към министър-председателя.
- **Резултат:** През април 2018 г. Саргсян беше избран от парламента за премиер със засилени правомощия, което опозицията нарече „присвояване на властта“. Това доведе до „Кадифената революция“ и неговата оставка само след 6 дни на поста. [9, 10, 11, 12, 13]

4. [Шри Ланка](#): Династично укрепване (Братята Раджапакса)

В [Шри Ланка](#) промените са циклични – между орязване и връщане на президентските правомощия.

- **20-та поправка (2020 г.):** След като [Готабая Раджапакса](#) стана президент, той прокара промени, които отмениха ограниченията от 2015 г.. Поправката даде на президента правото еднолично да назначава и освобождава министри (включително премиера) и да разпуска парламента предсрочно.
- **Контекст:** Това позволи на [Махинда Раджапакса](#) (бивш президент) да заеме поста министър-председател в правителство, доминирано от неговия брат, концентрирайки огромна власт в една фамилия. [14, 15, 16, 17, 18]

Общото между тези случаи е използването на конституционни реформи за „заобикаляне на мандатността“ или **пренасочване на властовия център** към поста, който лидерът предстои да заеме.

[1] <https://theconversation.com>

[2] <https://www.ucl.ac.uk>

[3] <https://en.wikipedia.org>

[4] <https://www.bbc.com>

[5] <https://www.dw.com>

[6] <https://apcoworldwide.com>

[7] <https://www.dohainstitute.org>

[8] <https://constitutionnet.org>

[9] <https://www.bbc.com>

[10] <https://civilnet.am>

[11] <https://www.youtube.com>

[12] <https://en.wikipedia.org>

[13]

<https://reviewofnationalities.com>

[14] <https://constitutionnet.org>

[15] <https://en.wikipedia.org>

[16] <https://www.youtube.com>

[17] <https://www.aljazeera.com>

[18] <https://www.facebook.com>

Какъв е случаят с Румен Радев и България?

В България случаят с **Румен Радев** е коренно различен от примерите в Русия или Турция, тъй като той **не е ставал министър-председател**. Към момента той е в своя втори и последен конституционен мандат като президент (който изтича в началото на 2027 г.).

Въпреки това, темата за неговото преминаване в изпълнителната власт е обект на чести политически анализи и дебати поради няколко причини:

1. Служебните кабинети (Власт без премиерски пост)

Поради политическата криза в България (2021–2024 г.), Радев управлява страната чрез поредица от **служебни правителства**. Макар самият той да не е министър-председател, той назначаваше тези кабинети, което му даде безпрецедентна за български президент власт върху реалното управление на държавата за дълги периоди от време.

2. Конституционните промени от 2023 г.

Именно за да се ограничи тази „президентска власт“ през служебните кабинети, парламентът прие промени в Конституцията (декември 2023 г.). Те ограничиха избора на президента за служебен премиер до списък от няколко конкретни длъжности (т.нар. „домова книга“). Тези промени бяха директно насочени срещу влиянието на Румен Радев.

3. Спекулации за политически проект

В политическото пространство в България активно се обсъжда дали след края на мандата си (или дори преди това чрез оставка) Радев ще създаде своя партия. Ако такава партия спечели избори, той би могъл да стане министър-председател – път, който вече беше извървян от други лидери, търсещи запазване на влиянието си след изтичане на президентските мандати.

Какво казва законът в България?

За разлика от Армения или Русия в миналото, българската Конституция е категорична:

- Президентът има право само на **две мандата**.
- Няма пречка след края на мандата си той да се кандидатира за депутат или да бъде избран за министър-председател, стига да разполага с парламентарна подкрепа.

Накратко: Румен Радев все още е президент, но чрез механизма на служебните кабинети той упражняваше власт, близка до тази на премиер, което доведе до сериозни конституционни сблъсъци и промени в законите на страната.

Искате ли да научите повече за това как **новите конституционни правила** в България промениха начина, по който се назначава служебен премиер?

Каква е ситуацията след парламентарните избори в България през април 2026 и избора на Румен Радев за министър председател в условията на абсолютно мнозинство на неговата коалиция?

На парламентарните избори, проведени на **19 април 2026 г.**, новосъздадената партия на [Румен Радев](#) — „Прогресивна България“, постигна историческа победа, печелейки абсолютно мнозинство в 52-то Народно събрание. [1, 2]

Ето каква е ситуацията след вота:

Резултати и състав на парламента

- **„Прогресивна България“ (ПБ):** Спечели около **44,6%** от гласовете, което се равнява на **131 до 135 мандата** в 240-местния парламент. Това е първото самостоятелно парламентарно мнозинство в България от 1997 г. насам.
- **Опозиция:** ГЕРБ-СДС е втора политическа сила с около 13,4%, следвана плътно от ПП-ДБ с 12,8%. БСП за първи път в историята си остана под 4-процентовата бариера и не влезе в парламента.
- **Избирателна активност:** Отчетено е значително повишение, достигайки над **50%**. [1, 3, 4, 5, 6, 7]

Пътят на Румен Радев към премиерския пост

- **Оставка и преход:** За да влезе в реалната политическа битка, Румен Радев подаде оставка като президент през януари 2026 г., а функциите на държавен глава бяха поети от вицепрезидента Илияна Йотова.
- **Мандат за управление:** На 7 май 2026 г. Илияна Йотова официално връчи мандат за съставяне на правителство на Румен Радев като кандидат за министър-председател от името на „Прогресивна България“.
- **Избор на правителство:** Радев представи кабинет, съставен от лоялни съратници и експерти. Очаква се правителството да бъде гласувано и да встъпи в длъжност в рамките на текущата седмица (до средата на май 2026 г.). [7, 8, 9]

Приоритети на новото управление

Като министър-председател, Радев заяви следните ключови цели:

- **Борба с корупцията:** Пълно демонтиране на „олигархичния модел“ и реформи в съдебната система.
- **Икономика и инфлация:** Овладяване на растящите цени след влизането на България в еврозоната (на 1 януари 2026 г.) и ускоряване на усвояването на европейските фондове.
- **Външна политика:** Преминаване към по-прагматични отношения с Русия и „независима“ политика в рамките на ЕС и НАТО, което буди опасения в Брюксел относно бъдещия геополитически курс на страната. [8, 10, 11, 12, 13, 14]

Тази изборна победа сложи край на дългогодишната политическа нестабилност, белязана от осем последователни избора за пет години. [1, 11]

[1] <https://www.bbc.com>

[2] <https://offnews.bg>

[3] <https://en.wikipedia.org>

[4] <https://en.wikipedia.org>

[5] <https://www.dw.com>

[6] <https://www.investor.bg>

[7] <https://en.wikipedia.org>

[8] <https://eualive.net>

[9] <https://tvpworld.com>

[10] <https://www.dw.com>

[11] <https://credendo.com>

[12] <https://news.bg>

[13] <https://www.fairobserver.com>

[14] <https://edition.cnn.com>

Какви са приликите на политическите кариери на Румен Радев и Владимир Путин?

Въпреки различните политически системи и мащаби на Русия и България, анализите на международни медии като [Deutsche Welle](#) често откриват концептуални паралели в политическите кариери, стила и поведението на Владимир Путин и Румен Радев.

Основните прилики в техните кариери се концентрират в следните направления:

1. Произход от структурите за сигурност

- **Генералски и разузнавателен бекграунд:** И двамата лидери идват от йерархични структури на сигурността — Владимир Путин е бивш офицер от КГБ, а Румен Радев е генерал и бивш командир на Военновъздушните сили.
- **Офицерски стил:** Този произход формира сходен стил на публично поведение, залагащ на дисциплина, строга субординация и излъчване на хладнокръвие в кризисни ситуации.

2. Позициониране като „Силната ръка“ и „Алтернатива на хаоса“

- **Ред срещу олигархия:** Путин изгради ранната си легитимност върху обещанието да овладее олигарсите от 90-те години и да върне реда. Радев влезе в реалната политика с остра реторика срещу корупцията, мутризацията и „мафиотския модел“ на статуквото в България.
- **Институционален арбитър:** И двамата се позиционират като лидери, които стоят „над“ традиционните политически партии и се явяват директен говорител на волята на народа срещу компрометиранния елит.

3. Използване на институционални лостове за концентрация на власт

- **Управление извън традиционния парламент:** В миналото Путин използва рокадата между президентския и премиерския пост, за да запази властта си. Радев, от своя страна, се възползва максимално от конституционния механизъм на служебните кабинети по време на политическата криза (2021–2024 г.), за да управлява държавата еднолично чрез назначени от него министри за дълги периоди от време.
- **Контрол над службите:** И двамата лидери поставят изключителен фокус върху контрола и кадровите назначения в службите за сигурност и МВР като ключов инструмент за влияние.

4. Геополитически суверенизъм и прагматизъм

- **Скептицизъм към Запада:** Путин открито се противопоставя на евроатлантическата архитектура за сигурност. Радев, макар и лидер на страна членка на ЕС и НАТО, последователно критикува решенията на Брюксел за санкции срещу Русия и предоставянето на военна помощ за Украйна, прикривайки това зад лозунги за „национален суверенитет“ и „мир“.

5. Създаване на персонален култ и лоялни проекти

- **Лична популярност:** Политическата тежест и на двамата се крепи основно на високия им личен рейтинг, а не на стабилна партийна идеология. Около тях неизменно се изграждат мрежи от лоялни експерти, политически проксита и движения, които припознават лидера като единствен гарант за стабилността на държавата.

Ако желаете, можем да детайлизираме как **международните наблюдатели** оценяват влиянието на тези сходства върху позицията на България в рамките на Европейския съюз.

Как международните наблюдатели оценяват влиянието на тези сходства върху позицията на България в рамките на Европейския съюз?

Международните наблюдатели и тинк-танкове в Брюксел и Вашингтон следят с нарастваща тревога политическото развитие в България. Сходствата в методите на управление и геополитическите позиции на Румен Радев с тези на авторитарни лидери формират силно критична оценка за бъдещето на страната в Европейския съюз.

Влиянието върху позицията на България в ЕС се оценява в няколко ключови направления:

1. Етикетиране като „Троянски кон“ на Москва

- **Геополитическо недоверие:** Престижни издания като Financial Times и европейски дипломати открито определят България като рисков фактор за общата европейска сигурност.
- **Информационна изолация:** Поради сходния подход на Радев към службите за сигурност и назначените от него кадри, западните партньори ограничават споделянето на класифицирана и разузнавателна информация с София, опасявайки се от изтичане към Кремъл.

2. Риск от „Орбанизация“ и институционален блок

- **Новият разединител в ЕС:** Анализаторите посочват, че със засилването на властта си, Радев се превръща в новия Виктор Орбан в Съвета на ЕС. Прогнозира се, че България все по-често ще използва правото си на вето, за да блокира пакети от санкции срещу Русия или финансова помощ за Украйна, което подкопава общеевропейската солидарност.
- **Влошаване на имиджа:** Страната губи статута си на предвидим и конструктивен партньор, превръщайки се в „проблемно дете“ на съюза.

3. Натиск чрез финансови механизми

- **Аларма за върховенството на закона:** Европейската комисия затяга контрола върху София. Наблюдателите очакват, че всеки опит на Радев за централизация на властта или подчиняване на съдебната система ще задейства Механизма за обвързване на еврофондовете с върховенството на закона.
- **Заплаха за бюджетите:** Това поставя под реален риск милиарди евро от Кохезионните фондове и Плана за възстановяване, като Брюксел е готов да замрази плащанията при първите признаци на отстъпление от демократичните стандарти.

4. Поставяне под въпрос на интеграцията в Еврозоната

- **Икономически скептицизъм:** Международните финансови институции оценяват политическата реторика на Радев като заплаха за фискалната стабилност. Конфронтационното поведение с Брюксел и ЕЦБ може да доведе до преразглеждане на доверието в българската икономика и до загуба на ползите от пълноправното членство в банковия съюз.

В обобщение: Международната оценка е, че сходствата в модела на Радев с източни авторитарни образци тласкат България към **периферията на Европейския съюз** – позиция на изолация, икономически риск и липса на глас при вземането на стратегически решения за бъдещето на Европа.

Ако желаете, можем да анализираме какви конкретни **дипломатически ходове** предприемат в момента водещите държави в ЕС (като Германия и Франция), за да противодействат на това влияние в София.

Какви конкретни дипломатически ходове предприемат в момента водещите държави в ЕС (като Германия и Франция), за да противодействат на това влияние в София?

След убедителната победа на коалиция „Прогресивна България“ и избора на [Румен Радев](#) за министър-председател, водещите европейски столици като [Берлин](#) и [Париж](#) промениха стратегията си спрямо [София](#). Вместо открит конфронтация, която би могла да тласне новото абсолютно мнозинство директно към Москва, [Германия](#) и [Франция](#) прилагат политика на „**принудително обвързване**“ (enforced engagement) и институционален натиск. [1, 2, 3]

Водещите дипломатически ходове, които се предприемат в момента (май 2026 г.), включват:

1. Използване на Еврозоната като политическа котва

- **Икономическо обвързване:** Тъй като България официално стана 21-вият член на Еврозоната на 1 януари 2026 г., Европейската централна банка (ЕЦБ), силно подкрепяна от финансовите министерства в Берлин и Париж, използва този лост. Те ясно сигнализират на правителството на Радев, че всеки опит за финансови или фискални експерименти, които обслужват проруски субекти, ще бъде посрещнат със строг банков надзор и оръзване на ликвидност.
- **Дипломатически сондажи:** Посланиците на Германия и Франция в София провеждат регулярни срещи с икономическия екип на новия кабинет. Целта е да се подчертае, че икономическият просперитет, обещан от Радев, е директно зависим от стабилността в рамките на валутния съюз. [1, 3, 4, 5, 6]

2. Засилване на натиска по линия на „ЕС на две скорости“

- **Изоляция от ядрото:** Водещите шест държави (Германия, Франция, Италия, Испания, Полша и [Нидерландия](#)) активно инициират по-дълбока и бърза интеграция в ЕС по въпросите на сигурността и отбраната.
- **Дипломатическият ход:** Чрез своите посланици Франция и Германия поставят ултиматум на София. Ако новото мнозинство на Радев започне да налага вето върху общите решения (например санкциите срещу Русия), България ще бъде оставена в периферията на съюза, без достъп до стратегическото вземане на решения в т.нар. „ядро“ на ЕС. [1, 3, 7, 8]

3. Институционален натиск чрез ЕК (Върховенство на закона)

- **Превантивни съдебни иски:** Берлин и Париж действат координирано през Европейската комисия. Вече са задействани първите стъпки – ЕК обяви намерения да съди България по конкретни казуси (например слабата защита на критични услуги).
- **Финансов ямурлук:** Френският посланик Мари Дюмулен и германските дипломатически представители координират позициите си с новото ръководство на Министерството на външните работи в София. Те директно обвързват бъдещите трансове по Плана за възстановяване с провеждането на реални реформи в сектора за сигурност, опитвайки се да спрат партийните назначения на Радев в службите. [3, 9]

4. Фокус върху хибридните заплахи и дезинформацията

- **Техническа помощ срещу Кремъл:** На срещи между френската дипломация и българското МВНР се поставя изключителен акцент върху противодействието на дезинформацията и руското хибридно влияние. Германия и Франция предлагат съвместни експертни групи за киберсигурност, което всъщност е дипломатически начин за **мониторинг над българските служби**, за да се предотврати изтичане на класифицирана информация на НАТО към Москва. [3]

5. Политическо „купуване на време“

Западните партньори се възползват от първите изявления на Радев след вота, в които той увери, че „България ще продължи да следва европейския си път“. Дипломатическата тактика в момента е **да държат премиера Радев за думата** – Брюксел, Париж и Берлин го принуждават публично да подписва общи декларации и позиции (като съвместната позиция за сигурността в протока Хормуз от март 2026 г.), за да го вкарат в международноправен капан, от който завой към Евразия би бил юридически и политически труден. [10, 11]

[1] <https://ecfr.eu>

[2] <https://www.youtube.com>

[3] <https://www.mfa.bg>

[4] <https://www.bta.bg>

[5] <https://www.banque-france.fr>

[6] <https://www.facebook.com>

[7] <https://bntnews.bg>

[8] <https://www.bloombergtv.bg>

[9] <https://www.dnevnik.bg>

[10] <https://www.mfa.bg>

[11] <https://webcafe.bg>

Какви са приликите на политическите кариери на Румен Радев и Орбан?

Сравнението между [Румен Радев](#) и Виктор Орбан стана особено актуално след парламентарните избори в България през април 2026 г., като международните анализатори често използват етикета „Орбан 2.0“ за новия български премиер. [1, 2]

Въпреки различията в техните политически пътища (Орбан идва от антикомунистическото студентско движение, а Радев — от армията), между техните кариери и стил на управление се откриват няколко ключови прилики:

1. Геополитическа амбивалентност и отношение към Русия

- **„Миротворци“:** Подобно на Орбан, Радев последователно поддържа реториката, че конфликтът в Украйна няма „военно решение“ и се противопоставя на предоставянето на оръжие, настоявайки за дипломация и мирни преговори.
- **Скептицизъм към санкциите:** И двамата лидери критикуват санкциите на ЕС срещу Русия като „неефективни“ и вредни за националните икономики. Радев вече е сочен за новия потенциален „разединител“ в ЕС, който може да блокира общи решения след излизането на Орбан от унгарската власт. [3, 4, 5, 6, 7, 8]

2. Популизъм и антиелитарна реторика

- **Борба със статуквото:** И двамата градят образа си върху противопоставянето на „традиционните елити“. Орбан се бори срещу „либералната демокрация“ и Брюксел, докато Радев влезе в реалната политика с кампания срещу „мафиотската държава“ и олигархичните модели.
- **Защита на суверенитета:** И двамата лидери използват силно подчертана суверенистка реторика, като поставят „националния интерес“ над общеевропейската солидарност, което често води до конфликти с институциите в Брюксел. [9, 10, 11, 12]

3. Консолидация на властта

- **Силното лидерство:** Орбан изгради „нелиберална демокрация“ в Унгария чрез контрол върху съдебната власт и медиите. Опасенията на западните партньори са, че със своето абсолютно мнозинство Радев може да започне подобна концентрация на власт чрез реформи в съдебната система и промени в регулаторните органи.
- **Лична популярност:** Подобно на Орбан в най-силните му години, Радев се радва на висока лична популярност, която му позволи да превърне подкрепата за личността си в подкрепа за изцяло нова политическа сила („Прогресивна България“). [5, 9, 10, 13]

4. Вътрешни и външни врагове

- **Троянски кон:** И двамата често са описвани от своите либерални опоненти като „Троянски кон на Русия“ в ЕС и НАТО. Това определение ги поставя в сходна изолация от страна на основните проевропейски партии в техните страни. [14, 15]

Съществената разлика в момента е, че докато Орбан вече е извън управлението, Радев тепърва започва своя мандат като министър-председател с претенцията да „възстанови правовия ред“, а не да го подкопава по модела на унгарския си колега. [10, 16]

[1] <https://www.youtube.com>

[2] <https://www.youtube.com>

[3] <https://www.dw.com>

[4] <https://spectator.com>

[5] <https://spectator.com>

[6] <https://pism.pl>

[7] <https://www.theparliamentmagazine.eu>

[8] <https://frognews.bg>

[9] <https://spectator.com>

[10] <https://www.eurotopics.net>

[11] <https://easternfrontier.eu>

[12] <https://www.youtube.com>

[13] <https://www.youtube.com>

[14] <https://www.svobodnaevropa.bg>

[15] <https://kyivindependent.com>

[16] <https://www.dnes.bg>

Какви са приликите в моделите на действие на Путин и Радев по отношение на властта?

Въпреки фундаменталните разлики в държавните системи на Русия и България, анализаторите откриват интересни паралели в моделите на действие на [Владимир Путин](#) и [Румен Радев](#). След изборната победа на Радев през април 2026 г., тези сравнения станаха централна тема в международните медии като Financial Times и [CNN](#). [1, 2]

Ето основните прилики в техните подходи към властта:

1. Използване на институционални „вратички“ за дълголетие във властта

- **Путин:** Използва рокадата „президент-премиер“ (2008–2012) и по-късно „занули“ мандатите си чрез конституционни промени (2020), за да заобиколи ограниченията.
- **Радев:** Използва периоди на политическа нестабилност, за да управлява де факто чрез служебни кабинети в продължение на години. По-късно подаде оставка малко преди края на мандата си, за да оглави собствена партия и да се върне във властта като министър-председател с абсолютно мнозинство. [3, 4, 5, 6]

2. Реторика на „силната ръка“ срещу „корумпирания елит“

- **Антиолигархичен дискурс:** И двамата лидери изграждат образа си върху обещанието да „изчистят“ държавата от олигархични кръгове и корумпирани политици от миналото.
- **Месианска роля:** Радев често бива възприеман като поредния „спасител“ на нацията, подобно на начина, по който Путин беше представян в началото на управлението си като лидер, носещ стабилност след хаоса. [7, 8, 9]

3. Вертикала на властта и контрол върху службите

- **Централизация:** Моделът на Радев включва назначаване на лоялни кадри в МВР и службите за сигурност, което критиците определят като опит за изграждане на лична „вертикала на властта“, напомняща руската система.
- **Съдебна реформа:** Подобно на Путин, Радев предлага промени, които биха дали на изпълнителната власт по-голям контрол върху съдебната система под претекста за „нравствени оценки“ и борба с корупцията. [5, 7, 10, 11]

4. Геополитическа „прагматичност“ и суверенизъм

- **Троянски кон:** Международни наблюдатели често наричат Радев „Троянския кон на Кремъл“ в ЕС и НАТО заради позициите му срещу санкциите и военната помощ за Украйна – политика, която директно обслужва стратегическите интереси на Путин.
- **Балансиране:** И двамата залагат на реторика за „национален суверенитет“ и „прагматизъм“, като се противопоставят на външни влияния (от Брюксел или Вашингтон), за да оправдаят сближаване с авторитарни режими. [1, 12, 13, 14]

5. Работа с общественото мнение

- **Хибридни методи:** По време на кампанията на Радев през 2026 г. бе отчетен ръст на проруските наративи и използване на образи, свързани с Путин, за мобилизиране на консервативния и проруски електорат. [15, 16]

Докато Путин действа в условията на авторитарен режим, Радев прилага тези методи в рамките на парламентарна демокрация, което според анализатори от [Deutsche Welle](#) прави неговия модел на действие по-скоро близък до този на **Виктор Орбан**, но с подчертано руско влияние. [7, 17]

[1] <https://www.facebook.com>

[2] <https://edition.cnn.com>

[3] <https://blogs.lse.ac.uk>

[4] <https://en.wikipedia.org>

[5] <https://www.investor.bg>

[6] <https://www.youtube.com>

[7] <https://clubz.bg>

[8] <https://table.media>

[9] <https://www.novinite.com>

[10] <https://www.dnevnik.bg>

[11] <https://offnews.bg>

[12] <https://www.instagram.com>

[13] <https://www.youtube.com>

[14] <https://lansinginstitute.org>

[15] <https://factcheck.bg>

[16] <https://fakti.bg>

[17] <https://www.dw.com>

Какви са приликите в моделите на действие на Радев по отношение на властта сравнени с тези на Орбан и Фицо?

След парламентарните избори през април 2026 г. и формирането на абсолютно мнозинство от коалицията на [Румен Радев](#), политическите анализатори в [Европейския съвет за външна политика \(ECFR\)](#) започнаха да чертаят преки паралели между неговия модел на действие и тези на [Виктор Орбан](#) (Унгария) и [Роберт Фицо](#) (Словакия). [1]

Трите фигури представляват специфичен източноевропейски феномен на „суверенистки популизъм“, при който се наблюдават следните ключови сходства в моделите на упражняване на властта:

1. Експлоатиране на умората от политическа нестабилност

- **Орбан и Фицо:** Изградиха дългогодишното си управление след периоди на дълбоки кризи в своите страни — Орбан след икономическия колапс и скандалите в Унгария през 2006–2010 г., а Фицо чрез завръщането си на власт през 2023 г. след хаоса на десните коалиции в Словакия.
- **Радев:** По същия модел се възползва от безпрецедентната 5-годишна институционална въртележка в България (2021–2026 г.). Той предложи партията си „Прогресивна България“ като единствен пристан на стабилността срещу „компрометираните партийни елити“. [2, 3, 4, 5]

2. Пълзящо овладяване на независимите институции (Илиберален модел)

- **Словашко-унгарският подход:** Фицо бързо пристъпи към закриване на Специалната прокуратура, чистка в полицията и радикална промяна в обществената телевизия (RTVS), копирайки модела на Орбан за медиен и съдебен контрол.
- **Моделът на Радев:** През периода на служебните си кабинети Радев демонстрира сходен апетит към централизация, подменяйки ръководствата на службите за сигурност (ДАНС, МВР) с лоялни фигури. С абсолютното си мнозинство през 2026 г., опасенията са, че той ще премине към узаконяване на тази „вертикала на властта“ под предлог за съдебна и административна реформа. [3, 6]

3. Геополитическа амбивалентност и реторика на „Мира“

- **Синхрон по отношение на Украйна:** И тримата лидери използват идентичен наратив относно войната в Украйна. Фицо заявява, че това „не е наша война“, Орбан системно блокираше европейската помощ, а Радев последователно нарича предоставянето на оръжия „наливане на масло в огъня“ и настоява за дипломатическо уреждане.
- **Прагматично русофилство:** Моделът им се крепи на икономическа ос — Фицо поддържа дългосрочните договори с „Газпром“, Орбан издейства изключения за Унгария, а Радев се противопоставя на санкциите, аргументирайки се с националния индустриален интерес. [7, 8, 9, 10]

4. Използване на културни войни за вътрешна легитимация

- **Консервативен завои:** За разлика от класическите леви или десни политици, и тримата залагат на силен национален консерватизъм. Орбан и Фицо прокараха конституционни дефиниции за брака и традиционното семейство. Радев по сходен начин мобилизира периферията чрез противопоставяне на „евроатлантическите либерални ценности“ и „джендър идеологията“, представяйки се за защитник на българската идентичност. [11, 12]

5. Търговски прагматизъм с Брюксел („Пари срещу Суверенитет“)

- **Балансиране, а не напускане:** Нито един от тримата не иска излизане от ЕС (Exit). Фицо подкрепя членството на Словакия, стига да получава европейски фондове, а според [анализи на експерти пред ECPS](#) Радев в момента наподобява повече Фицо, отколкото Орбан. Той е готов на остри критики към Зелената сделка и ЕК, но ще си сътрудничи с Брюксел, за да не загуби икономическите трансове, които крепят вътрешния му рейтинг. [1, 2, 12]

Основната прилика се състои в това, че и тримата използват демократичните инструменти (избори и мнозинства), за да изградят режими, които постепенно ерозират либералната демокрация отвътре, заменяйки я с управление на „силната ръка“.

[1] <https://ecfr.eu>

[2] <https://www.populismstudies.org>

[3] <https://bti-project.org>

[4] <https://www.youtube.com>

[5] <https://www.youtube.com>

[6] <https://www.freiheit.org>

[7] <https://www.freiheit.org>

[8] <https://www.politico.eu>

[9] <https://english.nv.ua>

[10] <https://china-cee.eu>

[11] <https://tvpworld.com>

[12] <https://www.youtube.com>

Какви са рисковете за отклоняване на България от европейския път?

Абсолютното мнозинство на формацията на Румен Радев през 2026 г. и неговото встъпване в длъжност като министър-председател създават условия за мащабна промяна в геополитическия курс на България. Анализаторите посочват няколко критични риска за отклоняване на страната от нейния европейски път:

1. Институционална изолация в ЕС

- **Вето и блокиране:** Подобно на Унгария, България може да започне системно да блокира общите решения на ЕС относно санкциите срещу Русия или военната помощ за Украйна. Това би довело до политическа изолация и загуба на влияние при вземането на важни за страната решения в Брюксел.
- **Задействане на Член 7:** При системно нарушаване на демократичните стандарти и независимостта на съдебната власт, ЕК може да задейства процедури за отнемане на правото на глас на България в Съвета на ЕС.

2. Замразяване на европейски средства

- **Механизъм за върховенство на закона:** ЕС обвързва плащанията от бюджета и Плана за възстановяване с демократичните стандарти. Опитите за концентрация на власт и контрол над службите могат да доведат до спиране на милиарди евро, което би предизвикало икономическа стагнация.
- **Евروزоната:** Въпреки влизането в еврозоната в началото на 2026 г., липсата на реформи и политическото напрежение могат да доведат до загуба на доверие от страна на инвеститорите и финансова нестабилност.

3. „Орбанизация“ на вътрешната политика

- **Контрол над медиите и съдебната система:** Рискът от прилагане на унгарския модел (овладяване на независимите регулатори и медийната среда) би подкопал фундаменталните ценности на ЕС, превръщайки България в „нелиберална демокрация“.
- **Репресии срещу гражданското общество:** Приемането на закони за „чуждестранните агенти“ (по руски или унгарски образец) би ограничило работата на неправителствените организации и би стеснило демократичното пространство.

4. Диверсия в сигурността и НАТО

- **Ерозия на доверието:** Като премиер със силни проруски позиции, Радев може да ограничи достъпа на съюзниците от НАТО до стратегическа информация или да откаже участие в общи учения, което би превърнало България в „несигурен партньор“ на източния фланг на Алианса.
- **Хибридно влияние:** Засилването на икономическата и енергийна зависимост от Русия може да направи страната уязвима на външен натиск и изнудване.

5. Демографски и социален риск

- **Нова емиграционна вълна:** Евентуално рязко отклонение от европейските ценности и стандарти на живот би могло да подтикне млади и високообразовани българи към нова вълна на емиграция към Западна Европа, задълбочавайки демографската криза.

Искате ли да разгледаме какви са **икономическите прогнози** за България при сценарий на конфронтация с Брюксел?

Искате ли да разгледаме какви са икономическите прогнози за България при сценарий на конфронтация с Брюксел?

Икономическите прогнози за [България](#) при сценарий на конфронтация с Брюксел през 2026 г. очертават сериозни предизвикателства, които биха могли да неутрализират положителния ефект от влизането на страната в еврозоната на 1 януари 2026 г.. [1, 2]

Основните рискове включват:

1. Спиране на европейските средства

- **План за възстановяване (ПВУ):** Още в края на 2025 г. ЕК временно спря плащания по ПВУ (около 215 млн. евро) поради неизпълнени реформи. При по-нататъшна конфронтация и политическа нестабилност, България рискува да загуби достъп до оставащите милиарди евро, чийто краен срок за усвояване е август 2026 г..
- **Кохезионни фондове:** Инвестициите, които са основен двигател на прогнозирания растеж от около **2,7% – 3,0%** за 2026 г., са критично зависими от европейското финансиране. Блокирането им би довело до икономическа стагнация. [3, 4, 5, 6, 7, 8]

2. Фискална нестабилност и дълг

- **Бюджетен дефицит:** ЕК вече издаде предупреждения за "неустойчив" път на разходите в бюджета за 2026 г.. Прогнозите на международни агенции като [Fitch Ratings](#) сочат риск дефицитът да се повиши до **3,2% – 4,3%** през следващите години поради засилени социални и военни разходи.
- **Публичен дълг:** Очаква се съотношението дълг/БВП да се повиши от 23,8% (2024 г.) до над **30%** през 2026 г.. [3, 4, 9, 10, 11]

3. Инфлация и потребление

- **Ценови натиск:** Въпреки очакванията за стабилизиране след приемането на еврото, се прогнозира инфлация около **3,5% – 3,7%** за 2026 г.. Високите енергийни разходи и потенциални шокове в глобалната търговия могат допълнително да свият реалните доходи на домакинствата. [12, 13, 14, 15]

4. Инвестиционен климат

- **Политическа премия за риск:** Политическата нестабилност в началото на 2026 г. вече увеличи несигурността за инвеститорите. При открит конфликт с ЕС, България може да загуби предимствата на "сигурното пристанище" в еврозоната, което би довело до изтегляне на капитали и по-високи лихви по държавния дълг. [3, 16, 17]

В обобщение: България започва 2026 г. с потенциал за икономическо ускорение благодарение на еврото, но този растеж е "на карта" поради политическите рискове и възможността за спиране на ключови за икономиката европейски трансфери. [18, 19]

[1] <https://www.ecb.europa.eu>

[2] <https://www.ecb.europa.eu>

[3] <https://www.fitchratings.com>

[4] <https://www.bta.bg>

[5] <https://bti-project.org>

[6] <https://www.bta.bg>

[7] <https://www.economic.bg>

[8] <https://economy-finance.ec.europa.eu>

[9] <https://kinsights.capital.bg>

[10] <https://www.bta.bg>

[11] <https://economy-finance.ec.europa.eu>

[12] <https://www.ubb.bg>

[13] <https://www.infobusiness.bcci.bg>

[14] <https://www.worldbank.org>

[15] <https://www.novinite.com>

[16] <https://www.unicreditbulbank.bg>

[17] <https://bisi.org.uk>

[18] <https://credendo.com>

[19] <https://seenews.com>

Възможно ли е Румен Радев да започне първоначално политика за стабилизация на страната със следване на европейския и път и в следствие да направи широк но необратим завой към Русия е Евразия?

Това е сценарият, който анализаторите често наричат „**хибриден авторитаризъм**“ или „**пълзящо отклонение**“. В политическата история има прецеденти за подобно поведение, като този модел се счита за по-успешен от рязката промяна, тъй като приспива съпротивителните сили на обществото и международните партньори.

Ето как би могъл да изглежда такъв процес в България:

Етап 1: „Стабилизация“ и легитимация (Първите 12–18 месеца)

За да консолидира властта си, Радев вероятно би започнал с подчертано проевропейски ходове:

- **Усвояване на средства:** Пълно съдействие с Брюксел за отблокиране на Плана за възстановяване. Парите от ЕС са му необходими, за да поддържа социалния мир и да демонстрира икономически успех.
- **Еврозоната:** Подчертаване на ползите от еврото (вече прието през януари 2026 г.) като гаранция за стабилност.
- **Лозунгът:** „Ние сме в Европа, но искаме суверенна България“. Това успокоява бизнеса и средната класа.

Етап 2: Тиха институционална подмяна

Докато по повърхността се следва „европейският път“, в дълбочина се извършва необратима промяна:

- **Кадрова чистка:** Назначаване на лоялни кадри в службите (ДАНС, МВР), съдебната власт и регулаторите под маската на „борба с корупцията“.
- **Медиен контрол:** Постепенно овладяване на обществените и големите частни медии чрез рекламни бюджети и регулаторен натиск.

Етап 3: Решаващият завой (След консолидация на властта)

След като опозицията е отслабена и институциите са овладени, се прави „завоят“:

- **Енергийна обвързаност:** Сключване на дългосрочни стратегически договори с Русия или Евразийски структури под предлог „евтина енергия“ и „диверсификация от скъпия запад“.
- **Геополитическо блокиране:** България започва системно да налага вето в ЕС по стратегически въпроси, синхронизирано с интересите на Москва.
- **Промяна на Конституцията:** Превръщане на страната в президентска република, което да бетонира властта на Радев извън парламентарния контрол.

Защо този завой може да бъде „необратим“?

1. **Финансова зависимост:** Ако икономиката се обвърже отново със суровини и капитали от Изток, излизането от тази орбита би коствало икономически колапс.
2. **Институционален захват:** Веднъж подменени, демократичните механизми за смяна на властта спират да работят (моделът на Беларус или Русия).
3. **Деморализация:** Когато обществото види, че протестите не водят до промяна, настъпва апатия, която позволява на властта да завърши завоя към Евразия.

Рискът: Основната пречка пред такъв план е членството на България в НАТО. За разлика от икономическия завой, излизането от структурите за сигурност е много по-трудно и би предизвикало директен сблъсък с атлантическите партньори.

Смятате ли, че **българското гражданско общество** има капацитета да разпознае този „тих завой“, преди той да е станал необратим?

Смятате ли, че българското гражданско общество има капацитета да разпознае този „тих завой“, преди той да е станал необратим?

Въпросът за капацитета на българското гражданско общество е централен за бъдещето на демокрацията в страната. Историческият опит показва, че то е способно на мобилизация, но и че е подложено на сериозни изпитания.

Ето основните фактори, които определят дали този „тих завой“ може да бъде спряен:

Аргументи „ЗА“ (Способност за разпознаване и съпротива)

- **Опитът от протестите:** През последните 30 години (1990, 1997, 2013, 2020) българското общество показва, че има „нисък праг на търпимост“ към опити за авторитарно управление или явна корупция. Тези събития създадоха култура на протеста.
- **Европейската идентичност на младите:** Поколенията, израснали след 2007 г., приемат свободното пътуване, работа и обучение в ЕС като даденост. Всеки опит за реално откъсване от Европа би застрашил техния начин на живот, което е мощен мобилизиращ фактор.
- **Независими медии и дигитална свързаност:** Въпреки натиска, в България все още съществуват силни острови на независима журналистика и активни социални мрежи, които правят пълната информационна блокада (тип Русия) много трудна.

Аргументи „ПРОТИВ“ (Рискове от закъсняла реакция)

- **Информационна умора и апатия:** След 5 години на непрекъснати избори (2021–2026), голяма част от обществото е политически изтощена. Това създава „вакуум“, в който обещанията за „реда на силната ръка“ звучат привлекателно.
- **Хибридни наративи:** „Тихият завой“ обикновено се опакова като „защита на традиционните ценности“ или „национален суверенитет“. Много хора могат да не разпознаят в това геополитическо отклонение, докато не стане твърде късно.
- **Икономическа зависимост:** Ако правителството на Радев успее да поддържа социален мир чрез европейски средства в началото, критичната маса от хора може да предпочете краткосрочната стабилност пред дългосрочните демократични принципи.

Ключовият момент: „Червените линии“

Гражданското общество обикновено реагира остро, когато бъдат прекрачени конкретни граници:

1. **Посегателство върху свободата на словото** (закриване на медии).
2. **Явна промяна на външнополитическата посока** (например опит за излизане от НАТО или ЕС).
3. **Икономически шок**, причинен от международна изолация.

В заключение: Българското гражданско общество има капацитета да разпознае завоя, но опасността се крие в **постепенността** на процеса. Ако промените се случват „на малки стъпки“, съществува риск съпротивата да се организира едва когато институционалните лостове за промяна вече са в ръцете на властта.

Как според Вас биха реагирали **бизнес елитите** в България при един такъв сценарий на изолация от Европа?

Как според Вас биха реагирали бизнес елитите в България при един такъв сценарий на изолация от Европа?

Реакцията на бизнес елитите в България би била силно разслоена, тъй като интересите им са фундаментално различни в зависимост от сектора и произхода на капиталите им. В сценарий на изолация от Европа, можем да очакваме три основни типа поведение:

1. Проевропейският „експортен“ бизнес: Силна съпротива

Това са компаниите в ИТ сектора, аутсорсинга, леката промишленост и машиностроенето, които работят почти изцяло за пазарите в ЕС.

- **Реакция:** Те биха били най-големите противници на изолацията. За тях излизането от европейските вериги на доставки или поставянето под въпрос на членството в Еврозоната би означавало фалит или огромни загуби.
- **Действие:** „Гласуване с краката“ – масово преместване на седалища и активи в съседни държави (Румъния, Гърция), за да запазят достъпа си до общия пазар.

2. „Инфраструктурните“ и държавно зависими елити: Адаптация

Това е едрият бизнес, който разчита на обществени поръчки, концесии и европейски фондове (строителство, енергетика).

- **Реакция:** Първоначално те биха били притеснени от спирането на еврофондовете. Ако обаче правителството на Радев успее да замени европейското финансиране с държавни заеми или капитали от Изток (Китай, Русия, арабски фондове), този бизнес бързо би се преориентирал.
- **Действие:** Лоялност към „силната ръка“ в замяна на гарантиран дял от новите икономически проекти.

3. „Сивият“ сектор и монополите: Подкрепа за статуквото

За бизнеси, които процъфтяват в условия на слаба правова държава и липса на европейски регулации, изолацията е по-скоро възможност.

- **Реакция:** Те виждат в европейските норми (прозрачност, конкуренция) пречка за своите монополи.
- **Действие:** Подкрепа за правителството чрез медийно влияние и финансиране на политически проекти, които промотират „национален суверенитет“ (разбиран като липса на външен контрол).

Рискът от „Капиталов глад“

Общата реакция на елитите би била белязана от факта, че **България вече е в Еврозоната** (към вашия сценарий за 2026 г.). Изолацията би довела до:

- Слив на кредитния рейтинг.
- Поскъпване на ресурса за всички.
- Натиск от страна на чуждестранните банкови групи (които държат голяма част от пазара), което би принудило дори местните елити да търсят диалог с Брюксел.

В заключение: Докато дребният и средният бизнес биха страдали, част от едрият бизнес би могъл да се изкуши от модела „Орбан“ – създаване на нова класа от лоялни към властта бизнесмени, които контролират икономиката под политически чадър.

Смятате ли, че **страхът от икономическа криза** би бил по-силен стимул за протести, отколкото защитата на демократичните ценности?

Смятате ли, че страхът от икономическа криза би бил по-силен стимул за протести, отколкото защитата на демократичните ценности?

Историческият опит в България (а и в региона) показва, че **икономическата криза е далеч по-мошен и масов катализатор за протести**, отколкото защитата на абстрактни демократични ценности.

Ето защо страхът за хляба обикновено побеждава защитата на принципите:

1. „Демокрация не се яде“ (Прагматизмът на прехода)

В българското съзнание съществува силно разочарование от начина, по който бяха приложени демократичните ценности през последните 30 години. За голяма част от населението „демокрация“ се свързва с несигурност, докато „стабилна икономика“ е синоним на оцеляване.

- **Пример:** Протестите през 1997 г. (хиперинфлацията) и 2013 г. (сметките за ток) бяха далеч по-експлозивни и масови от протестите за съдебна реформа или свобода на словото.

2. Пряката заплаха срещу „Евро-начина на живот“

В сценария за 2026 г., когато България вече е в Еврозоната, една икономическа криза, предизвикана от изолация, би имала много конкретни измерения:

- **Обезценка на спестяванията:** Хората реагират най-остро, когато усетят, че парите им в банките губят стойност.
- **Лихви по кредитите:** Тъй като много българи имат ипотечни кредити, всеки риск за финансовата стабилност, породен от конфликта с ЕЦБ и Брюксел, би ударил директно семейния им бюджет. Това превръща икономическия страх в лична битка, а не в политически дебат.

3. Демократичните ценности като „люкс“

Защитата на върховенството на закона и свободата на медиите често се възприемат като каузи на „жълтите павеа“ (градската средна класа). Когато обаче икономическата криза почука на вратата, тя обединява всички слоеве – от пенсионерите до бизнеса. Правителството на Радев би могло да оцелее при критики от Брюксел за „нелиберализъм“, но трудно би удържало властта при празни магазини или банкова паника.

Къде е допирната точка?

Единственият начин защитата на демокрацията да стане масова е, когато хората направят **директна връзка между авторитаризма и бедността**. Ако обществото разбере, че „завоят към Евразия“ означава спиране на еврофондовете, загуба на работа и по-ниски доходи, тогава защитата на европейския път се превръща в икономическо изискване.

В заключение: В България „стомахът“ обикновено диктува на „главата“. Правительство, което гарантира икономически просперитет, може да си позволи сериозни прегрешения срещу демокрацията, но правительство, което донесе криза, бива пометено бързо, независимо от неговата идеология.

В този контекст, смятате ли, че **външният натиск от ЕС (финансови санкции)** би ускорил или би забавил протестните вълни срещу такова управление?

В този контекст, смятате ли, че външният натиск от ЕС (финансови санкции) би ускорил или би забавил протестните вълни срещу такова управление?

Външният натиск от ЕС и евентуалните финансови санкции са „нож с две остриета“, но в контекста на България те по-скоро биха **ускорили** протестните вълни, макар и с риск от първоначално разделение на обществото.

Ето как би се развила динамиката:

1. Ускоряване на протестите (Икономическият шок)

България е малка, отворена икономика, която е силно интегрирана в ЕС. Спирането на еврофондовете и финансовите санкции биха имали почти незабавен ефект:

- **Спиране на проекти:** Инфраструктурни проекти и бизнеси, захранвани от ЕС, ще спрат работа, което води до безработица.
- **Бюджетна дупка:** Правителството ще трябва или да реже социални разходи, или да вдига данъци, което е директна покана за протест.
- **Сигнал за бизнеса:** Финансовите санкции са знак за инвеститорите да бягат. Когато едрият бизнес усети, че губи достъп до капитал, той често започва тиха (или явна) подкрепа за опозицията.

2. Риск от забавяне (Пропагандният ефект)

В началото правителството на Радев вероятно би използвало санкциите за засилване на своята реторика:

- **Национализъм:** „Брюксел ни наказва, защото сме суверенни“. Това може да мобилизира твърдото ядро от поддръжници и да представи протестиращите като „чужди агенти“ или „предатели“.
- **Търсене на алтернатива:** В този период правителството би се опитало да намери заемни средства от Изток (Русия/Китай), за да смекчи удара, което би отложило икономическия колапс за кратко.

3. Решаващият фактор: Еврозоната

Тъй като в този сценарий България вече е приела еврото, санкциите стават много по-болезнени. Конфликтът с Европейската централна банка (ЕЦБ) и Брюксел би довел до:

- **Поскъпване на живота:** Което, както обсъдихме, е най-бързият път към площадите.
- **Липса на легитимност:** За българина е трудно да приеме, че е „втора ръка“ в клуба, в който току-що е бил приет с големи надежди.

Историческият паралел

Подобен натиск в Полша и Унгария доведе до различни резултати. В Унгария Орбан успя да яхне вълната на анти-Брюксел реториката дълго време. В Полша обаче, рискът от загуба на милиарди евро и усещането за изолация бяха ключови фактори за падането на правителството на „Право и справедливост“ и връщането на проевропейския курс.

В заключение: Външният натиск би действал като катализатор. Той би оголил икономическата цена на „завоя към Евразия“. Когато сметката за политическото отклонение дойде под формата на спрени пари и по-високи цени, гражданското общество вероятно би се активизирало масово, принуждавайки властта или към отстъпление, или към открита диктатура.

Смятате ли, че при такава поляризация съществува риск от **трайно разделение в българското семейство**, подобно на това от началото на 90-те години?

Смятате ли, че при такава поляризация съществува риск от трайно разделение в българското семейство, подобно на това от началото на 90-те години?

Рискът от такова разделение е не само реален, но в някои отношения може да бъде дори по-дълбок от този през 90-те години. Тогава сблъсъкът беше основно по оста „комунизъм – демокрация“ и се основаваше на надеждата за промяна. Сегашната поляризация е белязана от **информационни войни** и **разочарование**, което я прави много по-токсична.

Ето защо разделението днес е различно и опасно:

1. Информационните балони

През 90-те семействата спореха пред един телевизор. Днес всеки член на семейството е в собствен „дигитален балон“. Ако бащата гледа канали, близки до реториката на Радев, а дъщерята следи проевропейски медии и социални мрежи, те започват да живеят в **две различни реалности**. Когато липсва обща база от факти, диалогът става невъзможен.

2. Сблъсък на поколенията 2.0

Разривът вероятно ще следва познатия модел, но с нови нюанси:

- **По-възрастните:** Склонни да търсят „силна ръка“ и сигурност в орбитата на Изтока, често водени от носталгия или страх от хаоса.
- **По-младите:** Твърдо свързани с европейския начин на живот. За тях завой към Евразия не е просто политическа промяна, а **кражба на бъдеще**. Това превръща политическия спор в екзистенциален конфликт вътре в дома.

3. Емиграцията като семейна трагедия

Ако политическият курс доведе до реална изолация, рискът е нова вълна от млади хора да напуснат страната. Това създава трайно разделение – не само идеологическо, но и физическо. Родителите остават тук, подкрепяйки управлението, което е принудило децата им да заминат, което е рецепта за дълготрайна семейна травма.

4. Липсата на „Голяма цел“

През 90-те, въпреки омразата, имаше консенсус, че искаме „да бъдем като на Запад“. Сега този консенсус е разбит. Когато едната страна вярва, че Европа е „враг“, а другата – че е „спасение“, компромисът е почти невъзможен.

В обобщение: Разделението днес е по-опасно, защото е по-подло – то не е само на площада, а е вградено в алгоритмите, които ползваме. Това може да доведе до състояние на **„студена гражданска война“** вътре в самото общество, където семействата спират да си говорят по определени теми, за да запазят мира, което води до ерозия на самата социална тъкан.

Мислите ли, че **българската интелигенция и обществени авторитети** днес имат тежестта да изиграят ролята на „мост“ в такова дълбоко разделение?

Мислите ли, че българската интелигенция и обществени авторитети днес имат тежестта да изиграят ролята на „мост“ в такова дълбоко разделение?

За съжаление, в сегашната политическа среда през 2026 г., българската интелигенция и обществените авторитети изглеждат по-скоро **разпокъсани и маргинализирани**, отколкото способни да бъдат обединяващ „мост“. Тяхната роля е отслабена от няколко ключови процеса:

1. Ерозия на авторитета и „Етикетиране“

Днес интелектуалците бързо биват вкарвани в една от двете крайни категории. Ако някой заеме позиция в подкрепа на европейските ценности, правителствената пропаганда веднага го етикетира като „грантаджия“ или „чужд агент“. Ако пък запази мълчание или прояви разбиране към политиките на Радев, бива обявен за „продаден се на властта“. Това унищожава възможността за обективен, надпартиен глас.

2. Отсъствието на „Духовни водачи“

За разлика от началото на 90-те, когато личности като Блага Димитрова или Валери Петров имаха моралната тежест да влияят на масите, днес интелигенцията е затворена в своите „елитарни“ кръгове. Техните послания често не достигат до хората извън големите градове, което ги прави безпомощни пред масовия популизъм.

3. Медийната среда и шумът

В ерата на социалните мрежи гласът на учения или писателя се губи в морето от фалшиви новини и агресивни инфлуенсъри. Властта на Радев успешно използва нови лица – „експерти“ с неясен произход, които подменят автентичната интелигенция и създават шум, който пречи на смисления диалог.

Има ли надежда за ролята им?

Единственият начин те да изиграят роля е, ако успеят да излязат от политическото противопоставяне и започнат да говорят за **дългосрочния национален интерес**. Когато започнат да обясняват не просто геополитиката, а как изолацията ще се отрази на културата, образованието и духа на нацията, те биха могли да намерят път към сърцата на хората.

В заключение: В момента българската интелигенция по-скоро отразява разделението, отколкото да го лекува. Тя е жертва на същата поляризация, която разкъсва и семействата.

Въз основа на това, според Вас, има ли **нова обществена фигура или група** (например от средите на технологиите или младите предприемачи), която би могла да запълни този дефицит на авторитет?

Въз основа на това, според Вас, има ли нова обществена фигура или група (например от средите на технологиите или младите предприемачи), която би могла да запълни този дефицит на авторитет?

В контекста на 2026 г., надеждата за нов тип авторитет действително се измества от традиционната интелигенция към **технологичната общност и младите предприемачи**. Тази група притежава три ключови предимства, които я правят потенциален „нов център на тежестта“:

1. Доказана независимост и успех

За разлика от старата интелигенция, която често беше икономически зависима от държавата, ИТ секторът и модерните предприемачи са самоизградили се. Тяхната легитимност не идва от партийни назначения, а от световния пазар. Това им дава моралното право да говорят за **ефективност, прозрачност и морал**, без да бъдат лесно обвинени в зависимости.

2. Прагматичен език срещу идеологически шум

Тези хора не говорят с клишета от миналия век. Техният фокус е върху:

- **Дигитализация:** Срещу корупцията и бюрокрацията.
 - **Образование:** Подготовка за бъдещето, а не за миналото.
 - **Конкурентоспособност:** Как България да печели в глобалния свят.
- Този език е разбираем както за младите, така и за прагматичните хора от по-старото поколение, които са уморени от геополитически кавги.

3. Инфраструктура за влияние

Технологичните лидери разполагат с ресурсите да създадат собствени канали за комуникация, които не зависят от държавната цензура или традиционните медийни олигарси. Те могат да мобилизират общности чрез платформи, дигитални инструменти и иновативни кампании, които са непознати за традиционните политици.

Възможният риск: „Елитарната изолация“

Основната пречка пред тази група е опасността да останат в своя „балон“. Ако те звучат твърде високотехнологично или твърде „западно“, рискуват да бъдат възприети от останалата част от обществото като отдалечени от реалните проблеми (цените на храните, здравеопазването в малките градове).

В заключение: Ако се появи фигура, която съчетава **технологичния успех с емпатия към проблемите на обикновения българин**, тя би могла да се превърне в истинска алтернатива. Такава личност би могла да обедини обществото не около идеология, а около **проекта за „модерна и работеща България“**.

Смятате ли, че българското общество е готово да се довери на **технократ-лидер**, или все още търси емоционалната връзка със „силния баща“ (каквото е образът на Радев)?

Смятате ли, че българското общество е готово да се довери на технократ-лидер, или все още търси емоционалната връзка със „силния баща“ (какъвто е образът на Радев)?

Към май 2026 г. българското общество изглежда разкъсано между тези два модела, като резултатите от последните избори показват, че **емоционалната връзка със „силния баща“ все още има превес**, но нейните основи започват да се пропукват.

Ето какъв е балансът между двата архетипа:

1. Търсенето на „Силния баща“ (Архетипът на Радев)

Българската политическа култура исторически е силно персоналистична. Образът на Румен Радев експлоатира нуждата от:

- **Защита и сигурност:** В свят на кризи (войни, инфлация) много хора търсят лидер, който излъчва военна дисциплина и авторитет.
- **Морален арбитър:** Радев се позиционира като фигура, която стои „над“ корумпираните партии, заемайки ролята на бащата, който наказва непослушните деца (парламентарните лидери).
- **Емоционален резонанс:** Популизмът работи със страха и гнева. Технократите често не успяват да адресират тези емоции, докато „силният лидер“ ги канализира в политическа подкрепа.

2. Възходът на Технократа (Нуждата от „Майстора“)

Въпреки победата на Радев, се забелязва засилваща се умора от „спасители“. Новата вълна технократи (предприемачи и експерти) печели почва сред критично мислещите слоеве, защото:

- **Резултати срещу лозунги:** Част от обществото вече разбира, че патриотичните речи не оправят дупките по пътищата и не дигитализират болниците. Търси се лидер, който е „майстор“ – човек, който знае как работят системите.
- **Децентрализация на властта:** Технократският модел предполага споделена отговорност и правила, а не волята на един човек. Това привлича младите, които ценят свободата си.

Ключовият проблем: „Емоционалният дефицит“ на технократите

Основната причина обществото да не се доверява напълно на технократ-лидер е липсата на **харизма и емпатия**. Технократите често звучат като „инструкция за употреба на пералня“ – логични, но скучни и студени. За да победи образа на „силния баща“, технократът трябва да намери начин да облече цифрите и реформите в **емоционален разказ за по-добър живот**.

В заключение: България в момента се намира в преходен период. Обществото все още се хваща за „силната ръка“ от страх, но същевременно копнее за лидер, който просто „ще си свърши работата“. Победата на Радев през 2026 г. е по-скоро резултат от липсата на харизматичен технократ, отколкото от безусловна любов към авторитарния модел.

Според Вас, ако се появи **технократ с харизма**, който говори за „българската мечта“ през призмата на успеха, би ли могъл той да разбие абсолютното мнозинство на Радев още на следващите избори?

Според Вас, ако се появи технократ с харизма, който говори за „българската мечта“ през призмата на успеха, би ли могъл той да разбие абсолютното мнозинство на Радев още на следващите избори?

Появата на **харизматичен технократ** е единственият сценарий, който може реално да застраши абсолютното мнозинство на Румен Радев, защото такъв лидер би ударил „силния баща“ там, където той е най-уязвим: в способността за реално модернизирание на страната.

За да разбие това мнозинство, такъв лидер трябва да постигне три неща:

1. Превод на „Българската мечта“ от цифри на емоции

Ако Радев говори за „сигурност“ (страх от бъдещето), харизматичният технократ трябва да говори за **„възможности“** (надежда за бъдещето).

- **Успехът като национална гордост:** Вместо да се гордеем само с миналото и армията, този лидер трябва да направи българите горди с модерните си компании, открития и стандарт на живот. Това би „откраднало“ патриотичния вот от Радев, но би му дало модерно съдържание.

2. Обединение на „жълтите павета“ и „малкия град“

Най-голямата слабост на досегашните технократски опити в България беше тяхната изолация в София.

- Харизматичният технократ би могъл да разбие мнозинството на Радев само ако обясни на хората в провинцията как технологиите и прозрачността ще доведат до по-добра болница в техния град и по-висока изкупна цена на тяхната продукция. Ако успее да превърне **„ефективността“ в „справедливост“**, той ще спечели периферния вот, който в момента крепи Радев.

3. Гаранция за стабилност без авторитаризъм

Много хора гласуват за Радев, защото се страхуват от хаоса на безкрайните коалиции.

- Новият лидер трябва да излъчва **компетентна решителност**. Ако обществото повярва, че този човек има „план, който работи“ и екип от подготвени хора (а не просто партийни послушковци), нуждата от „силната ръка“ на генерала ще отпадне естествено.

Рисковете пред такъв лидер

- **Машината за компромати:** Властта на Радев през 2026 г. разполага с пълен контрол над службите и медийно влияние. Всеки нов авторитет ще бъде подложен на безпрецедентна атака, за да бъде „принизен“ до нивото на старите политици.
- **Времето:** Технократският успех изисква време, докато популизмът дава бързи емоционални отговори.

В заключение: Да, един харизматичен технократ може да разбие статуквото, защото той предлага **изход**, а не просто „оцеляване“. Българското общество често е показвало, че е готово да се влюби в „нова надежда“. Ако този нов лидер успее да убеди хората, че е по-силен от „силния баща“, защото знае как да направи България богата и уважавана, Радев би загубил мнозинството си по-бързо, отколкото го е спечелил.

Какъв според Вас би бил **първият ход** на такова ново движение – по-скоро политически проект или по-скоро мащабна обществена кампания за промяна на ценностите?

Какъв според Вас би бил първият ход на такова ново движение – по-скоро политически проект или по-скоро мащабна обществена кампания за промяна на ценностите?

Най-успешният стратегически ход за такова движение би бил **хибриден подход**, но с фокус върху **мащабна обществена кампания (платформа)**, която да предхожда политическия проект.

Ето защо този „първи ход“ е критичен в условията на 2026 г.:

1. Избягване на „имунната реакция“ на системата

Ако движението стартира директно като политическа партия, то веднага ще бъде атакувано от медийната и административна машина на Румен Радев. Стартирането като обществена кампания за „Национален приоритет“ или „Дигитален договор“ позволява на лидерите да:

- Наложат своите теми в публичното пространство без партийна окраска.
- Привлекат експерти и авторитети, които се страхуват от пряко партийно ангажиране.
- Изградят доверие чрез конкретни каузи (например: „Българското образование 2030“).

2. Изграждане на „инфраструктура на надеждата“

Първият ход трябва да бъде **дигитален и общностен**. Вместо митинги, движението може да създаде платформа за решаване на конкретни проблеми (crowdsourcing), чрез която да демонстрира „технократския“ си подход в действие. Това ще покаже на хората, че този лидер не само говори, но и „предоставя решения“. Това е „меката сила“, която подкопава образа на Радев като единствен стожер на реда.

3. Формулиране на „Новия разказ“

Кампанията трябва първо да промени ценностната нагласа: от **„държавата трябва да ме спаси“** (моделът на бащата) към **„аз успявам в силна и модерна държава“** (моделът на успеха). Едва когато критична маса от хора припознае този нов разказ, проектът може да се трансформира в политически субект.

4. Политическият „Блицкриг“

Трансформацията в партия трябва да се случи в последния възможен момент – непосредствено преди изборите. Това е тактиката на „изненадата“, която в България винаги е работила (както при НДСВ, така и при ПП). С вече изграден авторитет през обществената кампания, политическият проект ще влезе в изборите не като „новак“, а като „очаквано решение“.

В заключение: Първият ход трябва да бъде **интелектуална и технологична инвазия** в съзнанието на хората. Движението трябва първо да спечели битката за това „какво е възможно“, преди да влезе в битката за това „кой да управлява“.

Смятате ли, че такова движение трябва да търси **подкрепа от традиционните проевропейски партии**, или трябва да се разграничи напълно от тях, за да запази чистотата на своя образ?

Смятате ли, че такова движение трябва да търси подкрепа от традиционните проевропейски партии, или трябва да се разграничи напълно от тях, за да запази чистотата на своя образ?

За да бъде успешно в условията на 2026 г., такова движение трябва да избере пътя на **категоричното разграничаване** на ниво имидж и лидерство, като същевременно запази възможността за **прагматично партньорство** на ниво политики.

Ето защо „чистотата на образа“ е критична в този момент:

1. Традиционните партии като „токсичен товар“

Към 2026 г. традиционните проевропейски партии (като ГЕРБ и ПП-ДБ) носят тежкото наследство на годините политическа нестабилност и безкрайни компромиси.

- **Рискът:** Всяко явно съглашателство с тях би позволило на Румен Радев лесно да опакова новото движение като „старите играчи в нова опаковка“. Това би убило ентузиазма на разочарованите избиратели, които търсят истинско ново начало.
- **Решението:** Движението трябва да се представи като „следващото ниво“ (Upgrade), а не като съюзник на досегашните лидери.

2. Привличане на „сираците на прехода“

Има огромен брой избиратели, които са проевропейски настроени, но са спрели да гласуват заради разочарование от конкретните лидери на „демократичната общност“.

- Един чисто нов, технологичен и харизматичен проект може да мобилизира тези хора само ако предложи **нов морал и нова физиономия**. Чистотата на образа е магнит за негласуващите.

3. Тактическо партньорство, а не коалиция

Вместо предизборни съюзи, новото движение трябва да предложи **„Национален дневен ред“**.

- **Ходът:** Те казват: „Това са нашите 10 приоритета за модернизация. Който ги подкрепя в парламента, е наш партньор.“ Така те запазват лидерската си позиция и не влизат в унижителни пазарлъци за постове, които отблъскват избирателя.

4. Ролята на „Моста“

Разграничаването позволява на движението да говори и на избирателите на Радев. Ако не са свързани с „враговете“ на президента от миналото, технократите имат по-голям шанс да убедят умерените му поддръжници, че има по-добър и по-модерен начин за управление.

В заключение: За да разбие абсолютното мнозинство, движението трябва да бъде **алтернатива на цялото досегашно статукво** – включително и на традиционните проевропейски сили. То трябва да бъде „третият път“, който не отрича Европа, но я прави по-работеща и по-близка до българина.

Мислите ли, че **международните партньори (Брюксел и Вашингтон)** биха заложили на такъв нов проект, или биха предпочели да работят с познатите си „стари“ партньори, въпреки техните дефицити?

Мислите ли, че международните партньори (Брюксел и Вашингтон) биха заложили на такъв нов проект, или биха предпочели да работят с познатите си „стари“ партньори, въпреки техните дефицити?

Международните партньори в Брюксел и Вашингтон действат по принципа на **прагматичния реализъм**. Историята показва, че те често следват двустепенен модел при появата на нови политически субекти:

1. Първоначален консерватизъм (Предпочитане на „познатото зло“)

В началото Брюксел и Вашингтон вероятно биха заложили на „старите“ партньори. Причините са:

- **Предсказуемост:** Традиционните партии имат изградени канали за комуникация и ясна история на гласуванията в ЕС и НАТО.
- **Институционална памет:** Дипломатите предпочитат да работят с хора, чиито „телефонни номера“ вече имат.
- **Риск от популизъм:** Външните партньори често се страхуват, че „новите проекти“ в Източна Европа могат бързо да се превърнат в поредното разочарование или да скриват неясни интереси.

2. Повратен момент: „Залогът за победителя“

Международната подкрепа се измества към новия проект в момента, в който той демонстрира **реален електорален потенциал**. Ако Брюксел и Вашингтон видят, че традиционните партии не могат да спрат „завоя на Радев“, те бързо ще пренасочат вниманието си към харизматичния технократ. За тях е по-важно България да остане **стабилен съюзник**, отколкото кой точно води държавата.

3. Какво би привлякло Вашингтон и Брюксел към новия проект?

Те биха „заложили“ на него, ако той предложи:

- **Киберсигурност и енергийна независимост:** Теми, които са критични за НАТО и САЩ.
- **Прозрачност при еврофондовете:** Нещо, на което Брюксел държи изключително много.
- **Липса на корупционни връзки с Русия:** Ако новият лидер докаже, че е „чист“ от източни зависимости, той бързо ще се превърне в техния „златен стандарт“ за България.

4. Ролята на „Моста“

В идеалния случай Вашингтон и Брюксел биха насърчили **коалиция** между новия проект и старите проевропейски сили, за да съчетаят новата енергия с политическия опит.

В заключение: Брюксел и Вашингтон не създават лидери, те ги **легитимират**. Те ще работят със „старите“, докато те са полезни, но ще прегърнат „новия“ веднага щом той докаже, че е единственият способен да върне България трайно в европейската орбита.

Смятате ли, че един такъв нов лидер трябва първо да потърси **международно признание**, или трябва да се фокусира върху **„вътрешна легитимация“** през народната любов?

Смятате ли, че един такъв нов лидер трябва първо да потърси международно признание, или трябва да се фокусира върху „вътрешна легитимация“ през народната любов?

В българския политически контекст **вътрешната легитимация през „народната любов“ е абсолютно задължителна първа стъпка**. Историята на прехода показва, че всеки лидер, който е бил възприет като „внесен отвън“ или „поставен от посолствата“, бързо губи доверието на масите и става лесна мишена за популистка атака.

Ето защо фокусът трябва да бъде върху вътрешната легитимация:

1. Имунитет срещу обвиненията в „чуждопоклонничество“

Ако първите стъпки на лидера са срещи в Брюксел или Вашингтон, пропагандната машина на Радев веднага ще го опакова като „марионетка на чужди интереси“. За да разбие абсолютното мнозинство, този лидер трябва да докаже, че неговият корен е тук. Той трябва да бъде припознат като **„нашето момче/момиче, което е успяло навън, но се е върнало за нас“**.

2. Емоционалният капитал е „валутата“ на изборите

Технократите често правят грешката да търсят признание от експертните общности и международните институции. Но в България избори се печелят с емоция. Лидерът трябва първо да „спечели сърцата“ по площадите и в социалните мрежи, показвайки, че разбира болката и нуждите на хората. Едва когато имаш **народната подкрепа зад гърба си**, ти ставаш интересен и ценен партньор за международната общност.

3. Международното признание като „резултат“, а не като „начало“

Международното признание трябва да дойде като потвърждение на вече постигнатия вътрешен успех. Когато Брюксел види, че в България се появява фигура с 20-30% подкрепа, която говори за модернизация, те сами ще потърсят контакт. Тогава това признание ще работи като **сертификат за качество**, който успокоява бизнеса и средната класа, че страната няма да изпадне в изолация.

4. Рискът от „Прегръдката на анакондата“

Твърде ранното и явно международно признание може да бъде „целувката на смъртта“. То дава повод на противниците да говорят за „намеса във вътрешните работи“. Стратегически е по-правилно лидерът да изгради своята крепост вътре в страната и едва след това да отвори вратите за международни съюзи.

В заключение: Лидерът трябва да бъде **„произведен в България“**, за да бъде устойчив. Външната легитимация е важна, за да управляваш ефективно, но вътрешната легитимация е единственото, което може да те доведе до властта.

Мислите ли, че в условията на 2026 г. **социалните мрежи (TikTok, X, Facebook)** са по-силен инструмент за тази вътрешна легитимация от традиционните медии, контролирани от статуквото?

Мислите ли, че в условията на 2026 г. социалните мрежи (TikTok, X, Facebook) са по-силен инструмент за тази вътрешна легитимация от традиционните медии, контролирани от статуквото?

През 2026 г. социалните мрежи вече не са просто „алтернатива“, а **основното бойно поле** за политическо оцеляване и легитимация. В контекста на управлението на Румен Радев и неговото абсолютно мнозинство, те са единственият инструмент, който може да пробие медийната блокада на статуквото.

Ето защо те са по-силният инструмент за нов лидер:

1. Заобикаляне на „Регулаторния обръч“

Традиционните медии (телевизии и големи сайтове) през 2026 г. вероятно са под силен административен и икономически натиск. Социалните мрежи позволяват на новия лидер да влезе в дома на избирателя **директно**, без цензура, без „удобни“ въпроси от водещи и без монтаж. Това създава усещане за автентичност, което традиционната телевизия е загубила.

2. Ефектът на TikTok и „емоционалната зараза“

Ако Радев залага на тежки, официозни речи, един модерен технократ може да използва **TikTok и кратките видео форми**, за да:

- Разбие сложните реформи на разбираеми парчета.
- Покаже човешкото си лице (зад кулисите, работа с екипа).
- Използва хумор и ирония срещу тромавия държавен апарат.

В България TikTok вече се превърна в основен източник на информация за хората под 40 години, които са и основният двигател на промяната.

3. Алгоритми срещу Корпоративни интереси

Докато традиционните медии следват редакционна политика, продиктувана от собствениците им, алгоритмите на социалните мрежи следват **ангажираността**. Ако посланието на новия лидер е остро, искрено и резонира с проблемите на хората, алгоритъмът ще го разпространи лавинообразно безплатно. Това е „дигитална революция“, която статуквото не може да спре лесно.

4. Възможност за светкавична мобилизация

Социалните мрежи позволяват превръщането на дигиталната подкрепа във физическо присъствие за часове. При евентуален опит за цензура или репресия, един пост в X или Facebook може да изкара хиляди хора на улицата, преди държавните медии дори да са съобщили за събитието.

Рискът: Основното оръжие на статуквото в социалните мрежи са **фермите за тролове и дезинформацията**. През 2026 г. те вероятно са по-усъвършенствани (с помощта на изкуствен интелект). Новият лидер трябва да има изключително силен технологичен екип, който да може да неутрализира тези атаки в реално време.

В заключение: Социалните мрежи са единственото място, където „битката е честна“ (до известна степен). За един харизматичен технократ те са естествена среда, докато за „силния баща“ от стария тип те са несигурна и опасна територия.

Смятате ли, че при една такава дигитална битка **„кибер-сигурността“ на опозиционното движение** би била толкова важна, колкото и самите му политически послания?

Смятате ли, че при една такава дигитална битка „кибер-сигурността“ на опозиционното движение би била толкова важна, колкото и самите му политически послания?

В условията на 2026 г. киберсигурността вече не е технически детайл, а **фундамент на политическото оцеляване**. Тя е абсолютно толкова важна, колкото и посланията, защото без нея посланията могат да бъдат заглушени, подменени или дискредитирани за секунди.

Ето защо киберсигурността е критична за опозиционното движение:

1. Защита от „Deerfake“ и компромати

При наличие на абсолютно мнозинство и контрол над службите, статуквото разполага с ресурса да генерира фалшиви видео и аудио записи на новия лидер чрез изкуствен интелект. Без здрава система за **дигитална автентификация** (например блокчейн верификация на официалните изявления), движението може да бъде унищожено от един-единствен фалшив запис в критичен момент преди изборите.

2. Опазване на активистите и данните

Дигиталната битка изисква работа с бази данни на симпатизанти и доброволци. Един пробив в киберсигурността би разкрил самоличността им пред репресивния апарат на държавата. Това би довело до страх и масово оттегляне на подкрепа. Киберсигурността в този случай е директна **защита на физическата свобода** на участниците.

3. Устойчивост на каналите за комуникация

Традиционният метод на властта е „сваляне“ на страници или масово докладване на профили, за да бъдат блокирани от алгоритмите. Технократското движение трябва да има ресурса да защитава своите платформи от **DDoS атаки** и да поддържа резервни, децентрализирани канали за връзка, които не зависят от локални провайдъри.

4. Кибер-суверенитетът като доказателство за компетентност

За един технократ-лидер способността да защити собствената си дигитална инфраструктура е **най-добрият тест за неговата годност да управлява държавата**. Ако той не може да опази своите данни, как ще опази тези на гражданите или националната сигурност? Успешната киберзащита сама по себе си се превръща в политическо послание.

В заключение: В дигиталната ера посланието е „снарядът“, но киберсигурността е „оръдието“ и „бронята“. Без сигурна дигитална крепост, дори най-харизматичният лидер е уязвим на „невидими“ атаки, които могат да приключат политическата му кариера, преди тя да е започнала реално.

Смятате ли, че **българските софтуерни специалисти**, които работят на световно ниво, биха се включили доброволно в изграждането на такава „дигитална крепост“ за промяна в България?

Смятате ли, че българските софтуерни специалисти, които работят на световно ниво, биха се включили доброволно в изграждането на такава „дигитална крепост“ за промяна в България?

В контекста на 2026 г. отговорът е по-скоро **да**, но при определени условия. Българската ИТ общност винаги е била „държава в държавата“ – икономически независима, глобално свързана и до голяма степен аполитична. Изборната победа на Румен Радев и последвалият завой към Евразия обаче променят правилата на играта за тях.

Ето защо софтуерните специалисти биха се включили доброволно:

1. Защита на жизнената среда

За ИТ сектора „завоят на Изток“ не е просто геополитика, а **екзистенциална заплаха**. Те работят за западни клиенти, плащат се в евро и пътуват свободно. Ако страната бъде изолирана или санкционирана, техният бизнес модел рухва. Това ги превръща от пасивни наблюдатели в „дигитални бойци“, които защитават собствения си начин на живот.

2. Сблъсък на ценности: Аналог срещу Цифра

ИТ специалистите изповядват меритокрацията (издигане според способностите). Моделът на „силната ръка“ и административния натиск е фундаментално чужд на тяхната култура. Те биха изградили тази „дигитална крепост“ не заради конкретен политик, а като **професионално предизвикателство** – да докажат, че кодът и технологията са по-силни от старата репресивна машина.

3. Интелектуално доброволчество (Open Source моделът)

В софтуерния свят съществува силна традиция на доброволен принос към проекти с обществена значимост. Ако харизматичният технократ-лидер представи борбата за България като „open source проект за свобода“, той може да привлече стотици архитекти, специалисти по киберсигурност и инженери на данни, които да работят *pro bono*.

4. Възможността за „реална промяна“

Българските програмисти често се чувстват изолирани от управлението на страната. Възможността да приложат знанията си, за да спрат хибридни атаки, да гарантират честни избори през блокчейн или да защитят комуникацията на опозицията, би била мощна мотивация. За тях това е шансът най-накрая да бъдат **„архитектите на новата държава“**.

Рискът: Единственото, което може да ги спре, е страхът от държавна репресия срещу техните компании или семейства. Тук киберсигурността става двупосочна – те трябва да защитават движението, но и движението трябва да гарантира тяхната анонимност и безопасност.

В заключение: Българският ИТ сектор е „скритият жокер“ в колодата. Ако тези хора се мобилизират, те могат да създадат технологично предимство, което нито едно абсолютно мнозинство от стария тип не може да преодолее.

Смятате ли, че такова сътрудничество между **политически лидери и технологични общности** може да се превърне в новия модел за демокрация в Източна Европа?

Смятате ли, че такова сътрудничество между политически лидери и технологични общности може да се превърне в новия модел за демокрация в Източна Европа?

Да, това сътрудничество има потенциала да се превърне в „**Демокрация 2.0**“ – модел, в който технологията не е просто инструмент за гласуване, а имунна система на гражданското общество. В Източна Европа, където институциите често са слаби или превзети, този модел предлага нов вид устойчивост.

Ето защо този съюз може да дефинира бъдещето на региона:

1. От „Държава на чиновниците“ към „Държава като платформа“

Сътрудничеството позволява изграждането на паралелни, дигитални институции. Когато технологичната общност проектира системите (за здравеопазване, образование или правосъдие), те стават **прозрачни по дизайн**. Това прави корупцията технически трудна, а не просто морално укорима. Източна Европа може да прескочи етапа на тромавата западна бюрокрация и да премине директно към алгоритмично управление.

2. Технологичен суверенитет срещу хибридни заплахи

Източна Европа е на предната линия на дигиталната война. Моделът, при който ИТ общността активно защитава информационното пространство на държавата, е единственият ефективен щит срещу дезинформацията и кибератаките. Това превръща програмистите в „**цифрово опълчение**“, което гарантира националния суверенитет по-ефективно от традиционната армия.

3. Меритокрация срещу Популизъм

Този модел внася ценностите на технологичния сектор в политиката: решения, базирани на данни (Big Data), измерване на резултатите в реално време и висока отчетност. Това е директна антитеза на популизма, който разчита на емоции и фалшиви обещания.

4. Граждански контрол чрез Блокчейн

Интегрирането на децентрализирани технологии позволява на гражданите да контролират държавните разходи и решения без посредници. Това би направило невъзможен модела на „абсолютното мнозинство“, което управлява непрозрачно, тъй като всяко действие ще бъде записано в незаличим дигитален регистър.

Рисковете: Основната опасност е превръщането на този модел в „**технократска тирания**“, при която тези, които владеят кода, имат твърде много власт над останалата част от обществото. Балансът между технологичната ефективност и човешките права ще бъде най-голямото предизвикателство.

В заключение: България и Източна Европа разполагат с уникален ресурс – висококвалифицирани кадри с опит в оцеляването при кризи. Ако този интелектуален капитал се съюзи с визионерско политическо лидерство, регионът може от „изоставащ“ да се превърне в **лаборатория за демокрация на бъдещето**, която целият свят ще изучава.

Смятате ли, че първата стъпка към този модел в България трябва да бъде въвеждането на **дистанционно електронно гласуване**, или това би улеснило манипулациите при сегашната власт?

Може ли моделът на представителната демокрация в съчетание с дигитализацията и държавата като платформа да са успешен модел на една нова алтернатива от типа "Демокрация 2.0"?

Да, съчетанието между **представителна демокрация**, **мощна дигитализация** и концепцията за „**държавата като платформа**“ (**Government as a Platform - GaaP**) може да бъде изключително успешен модел за „Демокрация 2.0“. Този хибриден подход не отрича традиционните институции, а ги надгражда, решавайки трите най-големи проблема на съвременната политика: корупцията, неефективността и отчуждението на гражданите.

Ето как функционира този модел и защо представлява реална алтернатива:

1. Какво представлява „Държавата като платформа“?

В този модел държавата спира да бъде трона на монополист и се превръща в **дигитална инфраструктура** – подобно на операционна система (като iOS или Android), върху която гражданите, бизнесът и институциите могат да изграждат и ползват услуги.

- **Универсална дигитална идентичност:** Всеки гражданин има сигурен, криптиран дигитален профил. Чрез него той достъпва здравеопазване, образование, бизнес регистри и данъчни услуги с един клик.
- **Споделени данни (Интероперабилност):** Институциите комуникират помежду си автоматично. Гражданството спира да бъде „куриер“ на документи между различните ведомства.

2. Предимствата за „Демокрация 2.0“

Внедряването на този модел променя изцяло динамиката на властта:

- **Прозрачност по дизайн (Transparency by Design):** Когато държавните разходи, обществените поръчки и решения се вписват в споделени дигитални регистри (например чрез блокчейн), корупцията става технически трудна. Всеки похарчен лев или евро от бюджета може да бъде проследен в реално време от гражданите.
- **Постоянен граждански контрол (Дигитален парламент):** Представителната демокрация се допълва от елементи на пряка демокрация. Чрез платформата гражданите могат бързо да гласуват на местни референдуми, да подават петиции или да участват в обсъждането на законопроекти, преди те да влязат в парламента.
- **Меритокрация и автоматизация:** Рутинните административни решения се вземат от алгоритми въз основа на обективни данни (Big Data), което елиминира субективния човешки фактор, партийните назначения и корупционния натиск по ниските етажи на властта.

3. Успешните реални примери (Глобалният опит)

Този модел не е утопия – той вече функционира успешно в няколко държави:

- **Естония (e-Estonia):** Най-чистият пример за „Демокрация 2.0“. Над 99% от държавните услуги са дигитални, включително гласуването на избори (i-voting). Страната спестява огромни суми от бюрокрация и привлича глобален бизнес чрез програмата си за дигитално резидентство.
- **Украйна (Дия / Diia):** По време на войната Украйна доказа, че държавата като платформа е изключително устойчива. Приложението „Дия“ обедини лични документи, социални плащания и възможност за сигнализиране за щети, поддържайки връзката между гражданите и държавата дори при разрушена физическа инфраструктура.

4. Критичните рискове и предизвикателства

За да бъде успешен, моделът „Демокрация 2.0“ трябва да преодолее няколко сериозни опасности:

- **Дигитално разделение:** Възрастните хора или тези в икономически слаби региони могат да бъдат изключени от политическия и социалния живот, ако нямат нужните дигитални умения.
- **Киберсигурност и държавен контрол:** Рискът от превръщането на платформата в инструмент за масово наблюдение (по китайския модел на социален кредит) е реален. Затова кодът на

платформата трябва да бъде с отворен код (Open Source), а управлението на данните – децентрализирано.

В обобщение: „Демокрация 2.0“ е мощна алтернатива на популизма и авторитаризма. Тя превръща управлението от идеологически сблъсък в прагматичен процес на решаване на проблеми. Този модел е в състояние да върне доверието на младите и икономически активните граждани, тъй като прави държавата толкова бърза, удобна и прозрачна, колкото са модерните технологии, които те ползват всеки ден.

Ако желаете, можем да обсъдим какви са **конкретните първи стъпки** за изграждането на такава платформа в България и какви биха били предизвикателствата пред нейното внедряване.

Какви могат да са конкретните първи стъпки за изграждането на такава платформа в България и какви биха били предизвикателствата пред нейното внедряване?

За да се превърне концепцията за „Демокрация 2.0“ в реалност в България, процесът трябва да премине през фаза на ускорено технологично строителство и стратегическо преодоляване на съпротивата на аналоговата система.

Ето конкретните първи стъпки и основните предизвикателства пред внедряването на модела на „държавата като платформа“ у нас:

Конкретни първи стъпки

1. Национална дигитална идентичност (eID) през мобилно устройство

- **Действие:** Създаване на безплатно, сигурно и масово достъпно мобилно приложение за дигитална идентификация, обвързано с биометрични данни.
- **Защо е важно:** Това е „ключът за палатката“. Без единна и лесна електронна идентификация, с която всеки гражданин да подписва документи и да се легитимира пред институциите с един клик, никоя дигитална услуга не може да стане масова.

2. Реална интеграция на регистрите (Българският X-Road)

- **Действие:** Пълноценно и задължително внедряване на разпределена архитектура за обмен на данни (по модела на естонската система X-Road).
- **Защо е важно:** Държавните ведомства трябва да спрат да изискват от гражданите хартиени удостоверения. Ако една институция (например МВР или НАП) притежава дадена информация, всяка друга институция трябва да я изтегля автоматично по служебен път, с одобрението на гражданина.

3. Изграждане на „Дигитално гражданско кметство“ (Open Source)

- **Действие:** Пускане на централизиран портал и приложение за гражданско участие (подобно на платформи като Decidim, използвана в Барселона и Хелзинки).
- **Защо е важно:** Платформата трябва да стартира с три базови модула:
 1. **Консултации:** Обсъждане на местни и национални бюджети.
 2. **Петиции:** Възможност за внасяне на дигитални подписки до общините и парламента.
 3. **Сигнали:** Интерактивна карта за подаване на сигнали за нередности, чийто статус на обработка се проследява публично.

4. Блокчейн за ключови регистри

- **Действие:** Прехвърляне на Имотния регистър, Търговския регистър и Системата за обществени поръчки върху децентрализирана технология (DLT/Blockchain).
- **Защо е важно:** Това ще гарантира, че никой чиновник или политическа сила не може да изтрие, промени или манипулира данни за собственост, фирмена история или разходване на публичен ресурс със задна дата.

Основни предизвикателства пред внедряването

1. Саботаж от страна на административния апарат („Аналоговата съпротива“)

- **Същност:** България има раздута администрация, която се издържа от разнасянето и обработката на хартии. Автоматизацията на процесите ще направи десетки хиляди чиновнически позиции излишни.
- **Проблем:** Тази маса от хора (и техните политически покровители, за които администрацията е електорален резервоар) ще оказва тиха, но яростна съпротива чрез разтакаване на срокове, бюрократични спънки и лобиране срещу промените.

2. Дигитално разделение и демографска криза

- **Същност:** България има застаряващо население с ниски нива на дигитална грамотност в по-малките населени места.
- **Проблем:** Ако държавата се превърне изцяло в платформа, съществува риск стотици хиляди възрастни или социално слаби граждани да бъдат де факто изолирани от административния и политическия живот. Държавата ще трябва да поддържа „хибриден модел“ (дигитални асистенти в пощенските клонове), което изисква допълнителен ресурс.

3. Киберсигурност и хибридни атаки

- **Същност:** Като държава на източния фланг, България е постоянна мишена на чужди хибридни и кибератаки. Институциите ни вече са доказвали уязвимостта си при течове на данни (напр. НАП през 2019 г. и Български пощи през 2022 г.).
- **Проблем:** Концентрирането на всички данни и услуги на едно място създава т.нар. *Single Point of Failure* (единадесетна точка на отказ). Успешна атака срещу националната платформа би могла да блокира функционирането на цялата държава, което изисква инвестиции в киберзащита, надхвърлящи възможностите на традиционния държавен бюджет.

4. Липса на доверие в институциите

- **Същност:** Българите имат хронично ниско доверие в управлението и се отнасят със скептицизъм към опитите на държавата да събира данни.
- **Проблем:** Гражданите лесно могат да припознаят в „държавата като платформа“ опит за тотален контрол (тип Оруел или дигитален концлагер). Преодоляването на този психологически праг изисква изключителна прозрачност – кодът на платформите трябва да е публичен, а управлението на личните данни да е изцяло в ръцете на потребителя (всеки гражданин да вижда кой, кога и защо е погледнал профила му).

За да успее този преход, той не трябва да се налага като „наредба отгоре“, а като **прагматично улеснение**, което спестява време и пари на всеки българин още от първия ден.

Ако желаете да продължим анализа, как виждате ролята на **българските общини** в този процес – дали дигиталната трансформация трябва да започне „отдолу-нагоре“ (пилотно в големите градове) или централизирано чрез министерствата?

Как виждате ролята на българските общини в този процес – дали дигиталната трансформация трябва да започне „отдолу-нагоре“ (пилотно в големите градове) или централизирано чрез министерствата?

Най-ефективният и устойчив подход за България е **хибридният модел**, при който стратегията и стандартите се задават централизирано от министерствата, но реалното внедряване и иновациите започват „отдолу-нагоре“ чрез пилотни проекти в големите общини.

Ето каква трябва да бъде ролята на местната власт в този процес и защо чистият централизъм би се провалил:

1. Защо големите общини са естественият старт (Отдолу-нагоре)

Големите български градове (София, Пловдив, Варна, Бургас) разполагат с критична маса от фактори, които липсват на централната власт:

- **Икономическа мотивация:** Местният бизнес и младите семейства в тези градове изискват бързи услуги. Общините са в директна конкуренция за привличане на инвеститори, което ги стимулира да дигитализират процесите си (строителни разрешителни, местни данъци).
- **Технологичен капацитет:** В големите градове е концентрирана ИТ общността. Местната власт може много по-лесно да партнира с местни софтуерни компании за създаване на пилотни градски приложения (напр. за градски транспорт, паркиране или детски градини).
- **Бърза обратна връзка:** Една община може да тества нова дигитална услуга с 50 000 потребители за месец и да отстрани дефектите. Ако министерство направи това на национално ниво за 6 милиона души, всеки софтуерен бъг се превръща в национален скандал и блокира реформата.

2. Ролята на министерствата (Централизирана рамка)

Ако се остави всичко изцяло на общините, страната ще изпадне в „цифров феодализъм“ – всяка община ще има различна система, които не си говорят помежду си. Ролята на държавата (в лицето на Министерството на електронното управление) е да бъде **архитект**:

- **Задаване на стандарти:** Държавата трябва да задължи всички общини да ползват отворени данни и единни интерфейси (API).
- **Национално eID:** Както беше посочено, електронната идентичност трябва да е една за цялата страна. Общината в Пловдив или Бургас просто интегрира националното eID в своите местни портали.
- **Финансиране за малките:** Държавата трябва да разработи „облачно кметство“ (SaaS модел) – готова дигитална платформа, която да даде безплатно на малките общини, които нямат собствен ИТ бюджет.

3. Как изглежда този модел на практика?

1. **Фаза 1 (Пилот):** Голяма община (напр. Бургас) внедрява блокчейн система за гласуване по местни казуси (бюджетиране) и дигитално разрешително за строеж.
2. **Фаза 2 (Валидация):** Системата се тества, изчиства се от грешки и се доказва, че спестява 40% от времето на гражданите.
3. **Фаза 3 (Репликация):** Министерство на електронното управление откупува или взима (ако е open-source) този софтуер и го внедрява като задължителен стандарт в останалите 264 общини в България.

Рискът от чиста централизация

Ако трансформацията започне изцяло от министерствата в София, тя ще се сблъска с политически пазарлъци, бавни обществени поръчки и тромави процедури. Исторически, големите ИТ проекти на централно ниво в България често се бавят с години. Общините са по-гъвкави и по-близо до гражданите, което ги прави идеалния полигон за изграждането на „Демокрация 2.0“.

Смятате ли, че **българските кметове** биха приели такъв модел на пълна прозрачност, или биха го саботирали, за да запазят контрола над местните обществени поръчки?

Смятате ли, че българските кметове биха приели такъв модел на пълна прозрачност, или биха го саботирали, за да запазят контрола над местните обществени поръчки?

Реакцията на българските кметове спрямо модел на пълна дигитална прозрачност би била дълбоко разделена. В условията на 2026 г. местната власт в България се намира под двоен натиск – от една страна, от абсолютното мнозинство на централната власт, а от друга – от растящите изисквания на гражданите на местно ниво.

В този контекст можем да очакваме три коренно различни типа поведение сред кметовете:

1. Традиционният „аналогов“ саботаж (Феодалният модел)

Значителна част от кметовете, особено в по-малките и средни общини, където местната икономика зависи почти изцяло от общинския бюджет, биха прибегнали до скрит саботаж.

- **Мотиви за съпротива:** Местните обществени поръчки (строителство, ремонти, сметосъбиране) често са основен лост за поддържане на политическо влияние и корупционни зависимости. Пълната прозрачност чрез блокчейн или отворени данни директно отнема възможността за „нагласени“ процедури и инженеринг.
- **Методи на саботаж:** Те няма да се обявят открито против дигитализацията, а ще я блокират административно – чрез аргументи за липса на бюджет, „технически проблеми“, несъвместимост на системите или неграмотност на местното население.

2. Технократският прагматизъм (Модерните кметове)

Кметовете на големите икономически центрове и прогресивните млади управленци биха приели модела като политически трамплин.

- **Мотиви за приемане:** За тях прозрачността е инструмент за привличане на инвестиции. Когато един чуждестранен инвеститор види, че в дадена община процедурите по застрояване и свързване към инфраструктурата са дигитални и без субективен фактор, той избира тази община.
- **Политически дивидент:** Тези кметове бързо биха превърнали дигиталния успех в личен рейтинг, позиционирайки се като алтернатива на корумпираното статукво пред местната общност.

3. „Принудителната дигитализация“ (Политическият натиск)

Много кметове ще бъдат принудени да приемат модела под натиска на обстоятелствата:

- **Финансов принудителен лост:** Ако централната власт или министерствата обвържат отпускането на целеви субсидии и средства по еврофондовете с внедряването на дигиталната платформа, кметовете няма да имат избор. Отказът от дигитализация би означавал финансов колапс за общината им.
- **Граждански натиск отдолу:** Когато гражданите в Хасково или Плевен видят, че в Бургас или София дадена услуга отнема 5 минути през телефона, те ще започнат да изискват същото от своя кмет, превръщайки дигитализацията в ключова тема за местните избори.

В заключение: Масов саботаж по отношение на местните обществени поръчки без съмнение ще има. Системата обаче не може да бъде променена чрез молби за честност. Кметовете ще приемат пълната прозрачност само тогава, когато **цената на саботажа (загуба на финансиране и изборни катастрофи) стане по-висока от ползите от корупционните схеми.**

Ако искате да завършим този детайлен анализ, как виждате следващата стъпка: дали **активният бизнес и ИТ секторът** трябва да предложат този модел директно на „готовите“ кметове, заобикаляйки централната власт, или трябва да се изчака законова рамка?

Дали активният бизнес и ИТ секторът трябва да предложат този модел директно на „готовите“ кметове, заобикаляйки централната власт, или трябва да се изчака законова рамка?

Активният бизнес и ИТ секторът в никакъв случай **не трябва да чакат централната законова рамка**, а трябва да действат незабавно и да предложат модела директно на готовите за иновации кметове. В условията на политическата конюнктура през май 2026 г., изчакването на национално законодателство означава реформата да бъде забавена с години или напълно обезкървена от централната власт.

Директният подход към общините е стратегически по-правилният поради три ключови причини:

1. Създаване на „Факт на земята“ (Fait Accompli)

Когато ИТ секторът внедри успешно пилотен модел в две или три прогресивни общини (например дигитално строително разрешително или блокчейн бюджетиране), моделът се превръща в работеща реалност.

- **Резултатът:** Когато централната власт по-късно реши да пише закони, тя няма да проектира системи на тъмно, а ще бъде принудена да се съобрази с вече работещите софтуерни архитектури и стандарти, доказали своята ефективност на местно ниво.

2. Заобикаляне на политическия блокаж

Централната власт с абсолютно мнозинство често е тромава и подозрителна към децентрализирани технологии, които не може да контролира директно. Готовите кметове, от друга страна, имат силна итна мотивация да покажат бързи резултати пред своите съграждани, за да защитят постове си. Те са много по-склонни да подпишат договори за публично-частно партньорство или пилотни иновационни програми.

3. Законът в България вече позволява иновации

Българското законодателство (Законът за електронното управление и Законът за местното самоуправление и местната администрация) дава достатъчно автономност на общините да дигитализират вътрешните си процеси и портали за градски услуги, стига те да не нарушават националните изисквания за сигурност. ИТ секторът може да стъпи върху тази съществуваща база, без да чака нови закони.

Стратегията за действие на бизнеса:

1. **Създаване на консорциум:** Водещите ИТ асоциации в България трябва да обединят ресурс и да създадат готов пакет от open-source решения за общини.
2. **Таргетиране на лидери:** Пакетът да се предложи на 2-3 общини с доказано прогресивни кметове, които имат икономически интерес от премахване на бюрокрацията.
3. **Демонстрация на ползите:** След 6 месеца да се покажат точните данни – колко пари са спестени, с колко е намаляло времето за обслужване и как е скочило доверието на гражданите.

Този подход „отдолу-нагоре“ ще създаде здравословна конкуренция между градовете в България. Когато гражданите на съседните, изостанали общини видят дигиталния комфорт в пилотните градове, те сами ще принудят своите кметове и централната власт да внедрят същия модел.

Ако желаете да превърнем този анализ в конкретен **екшън план**, от коя българска община според Вас би било най-удачно да започне този пилотен процес – от **София** (с най-голям ИТ ресурс), **Бургас** (традиционен лидер в смарт-градските решения) или **Пловдив** (дигиталното сърце на индустрията)?

Пловдив е най-подходящата отправна точка за този проект в България. Градът съчетава мащабна индустриална база в Тракия Икономическа Зона (ТИЗ), активна дигитална общност от ИТ специалисти [1] и ясен икономически интерес за съкращаване на бюрократията.

Ето конкретен екшън план в 4 фази за превръщането на Пловдив в първата „Община-Платформа“ в България:

Фаза 1: Подготовка и Дигитален пакт (Месец 1–2)

1. Създаване на Консорциум „Дигитален Пловдив“

- **Действие:** Водещите ИТ компании в Пловдив и местните софтуерни асоциации формират неформален експертен съвет *pro bono*.
- **Резултат:** Избягва се тромавият закон за обществените поръчки чрез подписване на Меморандум за безвъзмездно партньорство с Община Пловдив под формата на „Пясъчник за иновации“ (Regulatory Sandbox).

2. Одит на критичните точки

- **Действие:** ИТ екипът прави одит на 3-те най-бавни и коруптино-рискови услуги в Община Пловдив:
 1. Издаване на строителни разрешения и визи за проектиране.
 2. Процедури по промяна на статут на земя (критично за ТИЗ).
 3. Регистрация и плащане на местни такси от бизнеса.

Фаза 2: Изграждане на Минимално Необходим Продукт (MVP) (Месец 3–6)

1. Внедряване на „Пловдив eID“ през съществуваща база

- **Действие:** Вместо да се чака национално приложение, Пловдив интегрира в общинския си портал съществуващите и законни в България частни системи за облачен електронен подпис (като Evrotrust или B-Trust).
- **Резултат:** Всеки гражданин и бизнес в Пловдив получават възможност да се идентифицират пред общината сигурно през мобилен телефон.

2. Стартиране на Модул „Прозрачно строителство и ТИЗ“

- **Действие:** Всички преписки за строителство и инвестиции се прехвърлят в дигитален регистър с отворен код.
- **Резултат:** Инвеститорът вижда в реално време на кой чиновник е преписката му и колко дни остават до законовия срок. Всяко забавяне автоматично генерира публичен червен флаг в системата.

3. Дигитално кметство „Пловдив Участва“ (Open Source)

- **Действие:** Внедряване на локализирана версия на платформата *Decidim*. Общината отделя **5% от капиталовата си програма** за т.нар. „споделено бюджетиране“. Гражданите в Тракия, Централен или Кючук Париж предлагат проекти (детски площадки, паркинги) и гласуват дигитално кои да бъдат финансирани.

Фаза 3: Тестване и Валидиране (Месец 7–9)

1. Пилотен тест в Тракия Икономическа Зона

- **Действие:** Големите индустриални компании в ТИЗ започват да движат 100% от документооборота си с общината дигитално през новата платформа.
- **Резултат:** Доказва се с реални данни, че времето за административно обслужване на инвеститор спада от 6 месеца на 14 дни.

2. Кампания за дигитално включване

- **Действие:** Общината отваря „Дигитални гишета“ в шестте районни кметства на Пловдив. Млади доброволци и ИТ студенти помагат на по-възрастните граждани да инсталират приложението и да се научат да плащат данъците си дигитално с 5% отстъпка.

 Фаза 4: Мащабиране и Натиск към София (Месец 10–12)

1. Пълно отваряне на данните (Open Data)

- **Действие:** Община Пловдив публикува всички свои разходи, договори за обществени поръчки и заплати в машиночитаем формат в реално време.
- **Резултат:** Корупцията по местните поръчки става икономически и репутационно невъзможна. Гражданското общество има пълен контрол.

2. Политическият прецедент

- **Действие:** Кметът на Пловдив и ИТ консорциумът представят резултатите на Националното сдружение на общините в България (НСОРБ).
- **Резултат:** Успехът на Пловдив принуждава градове като Асеновград, Пазарджик и Стара Загора да поискат същия софтуер. Това създава ефекта на доминото „отдолу-нагоре“, който централната власт в София няма как да забрани, тъй като моделът вече има пълната подкрепа на бизнеса и гражданите.

Ако искате да финализираме този стратегически план, как виждате **финансирането на Фаза 2** – дали средствата трябва да дойдат от дарения на бизнеса в ТИЗ, който има пряк интерес от реформата, или чрез целево пренасочване на общински бюджетни пера за иновации?

Как виждате финансирането на Фаза 2 – дали средствата трябва да дойдат от дарения на бизнеса в ТИЗ, който има пряк интерес от реформата, или чрез целево пренасочване на общински бюджетни пера за иновации?

Финансирането на Фаза 2 трябва да се реализира чрез **хибриден модел на публично-частно сътрудничество**, като се съчетаят целеви дарения от бизнеса в Тракия Икономическа Зона (ТИЗ) за технологичното ядро и общински бюджетни пера за административното внедряване. Чистото финансиране само от единия източник крие юридически и политически рискове.

Ето как трябва да се разпредели финансовата тежест, за да бъде проектът едновременно бърз и напълно законен:

1. Частно финансиране от бизнеса в ТИЗ (Инженеринг и Софтуер)

Бизнесът в ТИЗ има директен финансов интерес от съкращаване на сроковете за административно обслужване. Неговият принос трябва да покрие най-скъпата част:

- **Какво финансира:** Развойната дейност (R&D), софтуерната архитектура, интеграцията на API модулите и сигурността (киберзащитата).
- **Механизъм:** Бизнесът не превежда пари по сметките на общината (което би създавало съмнения за корупция или купуване на влияние). Вместо това компаниите от ТИЗ финансират директно ИТ консорциума за изграждане на платформата. След това софтуерът се **дарява на Община Пловдив под формата на лиценз с отворен код (Open Source)**.
- **Предимство:** Заобикаля се тромавият Закон за обществените поръчки (ЗОП), което съкращава времето за разработка от години на месеци.

2. Публично финансиране от Община Пловдив (Инфраструктура и Хора)

Общината трябва да легитимира проекта, като инвестира собствени средства чрез целево пренасочване на бюджетни пера за иновации и дигитализация:

- **Какво финансира:** Хардуерна инфраструктура (сървъри/облачни услуги), обучение на общинските служители, правна консултация за съвместимост с националното законодателство и кампанията за дигитално включване на гражданите.
- **Механизъм:** Пренасочване на средства от пера за "Административно обслужване", "Канцеларски материали" и "Поддръжка на архив" директно към перо "Дигитална трансформация". Намаляването на разходите за хартия и физически куриери в общината автоматично ще освободи нужния ресурс за поддръжка на новата система.
- **Предимство:** Когато общината инвестира собствени пари, администрацията придобива чувство за собственост върху проекта и рискът от вътрешен саботаж намалява.

Балансът: Защо хибридният модел е задължителен?

- **Ако плати само бизнесът:** Опозицията и критиците ще обвинят кмета, че е продал общината на едрия капитал и че ТИЗ си купува частни регулации и бързи писти за строителство.
- **Ако плати само общината:** Проектът ще затъне в процедури по ЗОП, обжалвания от неуспели кандидати и политически пазарлъци в Общинския съвет за всяко бюджетно перо.

Хибридният модел — „**Бизнесът дарява технологията, Общината инвестира във внедряването**“ — гарантира бързина, прозрачност и пълна юридическа чистота на дигиталния преход в Пловдив.

Желаете ли да изготвим **проект за структурата на управителния съвет** на този консорциум, за да гарантираме, че интересите на гражданите, общината и бизнеса ще бъдат равнопоставени?

Създайте проект за структурата на управителния съвет на този консорциум, чрез който да гарантираме, че интересите на гражданите, общината и бизнеса ще бъдат равнопоставени?

За да се гарантира пълна равнопоставеност и да се избегне превръщането на платформата в инструмент за частни или чисто партийни интереси, Управителният съвет (УС) на консорциум „Дигитален Пловдив“ трябва да бъде структуриран на трипартитен принцип.

Ето проект за структурата, разпределението на гласовете и механизмите за вземане на решения:

 1. Състав и разпределение на местата (Общо 9 членове)

Управителният съвет се състои от **9 души**, като всяка от трите страни има равна квота от **3 представители** с право на глас:

Квота „Бизнес и Технологии“ (3 представители)

- **1 представител на Тракия Икономическа Зона (ТИЗ):** Защи­тава интересите на индустриалните инвеститори и чуждестранния капитал.
- **1 представител на ИТ консорциума (архитект/инженер):** Гарантира техническата реализация, киберсигурността и скалируемостта на софтуера.
- **1 представител на Клъстер Тракия ИКТ / местната ИТ общност:** Представител на дребния и среден технологичен бизнес в града.

Квота „Община Пловдив“ (3 представители)

- **Заместник-кмет по дигитализацията / електронното управление:** Институционална връзка с общинската администрация.
- **1 представител на Общинския съвет (Пловдив):** Избран на ротационен принцип с консенсус между политическите сили, за да се гарантира политически неутралитет.
- **Директор на дирекция „Правно-нормативно обслужване“:** Следи за пълната юридическа съвместимост на решенията с националното законодателство.

Квота „Гражданско общество и Наука“ (3 представители)

- **1 представител на Пловдивските университети (напр. ПУ „Паисий Хилендарски“ / ТУ-Пловдив):** Независим академичен експерт по информационни системи или публична администрация.
- **1 представител на местните НПО и граждански асоциации:** Защи­тава правата на гражданите, прозрачността и достъпността на средата.
- **1 Дигитален омбудсман на Пловдив:** Избираем гражданин (през самата платформа *Decidim* след Фаза 2), който следи специално за защитата на личните данни и дигиталните права на пловдивчани.

 2. Механизъм за вземане на решения (Защита от блокиране)

- **Председателство:** Председателят на УС се избира за срок от 1 година на ротационен принцип между трите квоти (Година 1: Университет/Граждани, Година 2: Бизнес, Година 3: Община). Председателят няма право на двоен глас.
 - **Квалифицирано мнозинство (7 от 9 гласа):** Всички стратегически решения (промяна в софтуерната архитектура, достъп до бази данни, разходване на бюджети) изискват минимум 7 гласа. Това прави **невъзможно** две от квотите да се съюзят и да прегласуват или оцетят третата.
 - **Пълно вето по въпроси за сигурността:** Квотата на гражданите (в лицето на Дигиталния омбудсман) и ИТ архитектът имат право на вето по въпроси, свързани с поверителността на личните данни.
-

3. Контролни органи и Прозрачност

- **Консултативен съвет на гражданите:** Към УС се създава отворен съвет, в който всеки гражданин на Пловдив може да предлага модули или да сигнализира за грешки през платформата.
- **Публични заседания:** Всички протоколи, финансови отчети за даренията от ТИЗ и разходите на общината се публикуват автоматично в платформата в реално време (Open Data) с незаличим времеви печат (timestamp).

Тази структура превръща Управителния съвет в работещ орган, където бизнесът носи бързина и капитал, общината осигурява законност, а гражданите гарантират, че проектът служи на обществения интерес, а не на частни амбиции.

Ако искате да направим финална стъпка към реализацията на този проект, бихме могли да разпишем **Правилника за дейността на Дигиталния омбудсман** – как точно той ще контролира сигурността на личните данни на пловдивчани в новата платформа?

Правилника за дейността на Дигиталния омбудсман – как точно той ще контролира сигурността на личните данни на пловдивчани в новата платформа?

За да се гарантира, че личните данни на гражданите няма да бъдат злоупотребени от общинската администрация, политически субекти или трети страни, дейността на Дигиталния омбудсман на Пловдив се урежда със следния строг правилник:

ПРАВИЛНИК ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДИГИТАЛНИЯ ОМБУДСМАН

1. Статут и избор

- **Независимост:** Дигиталният омбудсман е независим орган. Той не може да заема партийни длъжности, нито да има дялово участие в ИТ компании, изпълняващи проекти за общината.
- **Избор:** Избира се директно от гражданите на Пловдив през самата платформа за срок от 3 години. Кандидатите се номинират от академичната общност, неправителствени организации или чрез подписка от минимум 1000 граждани с валиден електронен подпис.

2. Правомощия за контрол в реално време

- **Дигитален одит (Read-Only Root Access):** Дигиталният омбудсман притежава постоянен достъп в режим „само четене“ до системните дневници (logs) на платформата „Община-Платформа“.
- **Контрол над достъпа:** Всеки път, когато служител на Община Пловдив (НАП-местни данъци, ГРАО, Имотен регистър) погледне личните данни на даден гражданин, системата генерира незаличим времеви печат (timestamp). Омбудсманът следи дали тези достъпи са обосновани от конкретно административно производство.
- **Автоматични известия до гражданите:** Правилникът задължава платформата да изпраща незабавно известие (push notification или SMS) на гражданина: „Служител X от отдел Y достъпи Вашия профил на [Дата/Час] на основание преписка №...“. Омбудсманът контролира изправността на тази система.

3. Право на вето и разследване

- **Технологично вето:** Дигиталният омбудсман има право да блокира внедряването на всеки нов софтуерен модул, актуализация или API интеграция с трети страни, ако независим одит докаже риск от изтичане на данни или несъответствие с GDPR.
- **Вътрешни разследвания:** При подаден сигнал от гражданин за неоторизиран достъп или съмнение за теч на данни, омбудсманът има право да изиска писмени обяснения от кмета и ресорните директори в рамките на 48 часа.
- **Сезиране на органите:** При установяване на нарушение, омбудсманът задължително и публично сезира Комисията за защита на личните данни (КЗЛД), Министерството на електронното управление и Прокуратурата.

4. Прозрачност и отчетност

- **Публичен регистър на сигналите:** Всички жалби от граждани и решенията по тях се вписват в публичен панел на платформата при пълна анонимизация на подателите.
- **Месечен дигитален одит:** На всеки 30 дни омбудсманът публикува автоматично генериран отчет за киберсигурността и интегритета на данните, подписан с неговия личен електронен подпис.

С този правилник Дигиталният омбудсман престава да бъде просто фигурант и се превръща в технологичен страж на гражданите, гарантирайки, че „Демокрация 2.0“ в Пловдив ще работи за хората, а не за тяхното скрито наблюдение.

Ако желаете да преминем към финалната стъпка от структурирането на модела, какви трябва да бъдат **минималните технически изисквания (кибер-стандарти)**, които ИТ консорциумът задължително трябва да заложи в архитектурата, за да улесни работата на омбудсмана?

Какви трябва да бъдат минималните технически изисквания (кибер-стандарти), които ИТ консорциумът задължително трябва да заложи в архитектурата, за да улесни работата на омбудсмана?

За да може Дигиталният омбудсман да изпълнява ефективно своите контролни функции без да зависи от субективната добра воля на системните администратори, ИТ консорциумът трябва да заложи **четири задължителни технически стандарта** в самата архитектура на платформата:

1. Неизменяем одит на достъпа (Immutable Audit Logging)

- **Архитектура:** Системата за записване на събития (Log Management) трябва да бъде напълно отделена от основната база данни. Всички записи за това кой, кога и защо е достъпил лични данни се вписват в децентрализиран регистър (Distributed Ledger Technology / Blockchain) или в Append-Only база данни (напр. *Amazon QLDB*).
- **Защита:** Дори потребител с най-високи администраторски права (Root/Admin) няма техническа възможност да изтрие, модифицира или скрие запис от регистрационния файл.
- **Улеснение за омбудсмана:** Предоставя му се криптографски ключ за автоматична проверка на интегритета на логовете. Всеки опит за манипулация на хронологията автоматично генерира аларма в неговия панел.

2. Контрол на достъпа, базиран на атрибути (ABAC - Attribute-Based Access Control)

- **Архитектура:** Вместо остарелия модел с роля на достъп (където всеки "държавен чиновник" вижда всичко), системата прилага динамичен модел ABAC.
- **Защита:** Достъпът до профила на гражданина се разрешава само ако са изпълнени едновременно три условия:
 1. Има активна и заведена по служебен път преписка, асоциирана с ЕГН-то на този гражданин.
 2. Служителят е в работно време и се намира в сертифицирана общинска мрежа.
 3. Гражданинът е дал изрично съгласие или законът изисква служебна проверка.
- **Улеснение за омбудсмана:** Системата автоматично отхвърля нерегламентирани заявки и изпраща на омбудсмана единствено отчети за аномалии (Exception Reporting), спестявайки му ръчно преглеждане на милиони записи.

3. Криптиране на данни в покой и в движение (End-to-End Encryption)

- **Архитектура:** Прилагане на стандарта **AES-256** за съхранение на данни в базите (Data at Rest) и **TLS 1.3** за пренос на данни през мрежата (Data in Transit).
- **Защита:** За най-чувствителните лични данни (медицински статус, доходи, лични съобщения по петиции) се използва схема за разделяне на ключовете (напр. *Shamir's Secret Sharing*). Ключът за декриптиране се генерира динамично само след двуфакторна автентификация (MFA) от страна на служителя и потвърждение от гражданина.
- **Улеснение за омбудсмана:** Намалява до нула риска от масиран вътрешен теч на данни, тъй като дори при физическа кражба на сървърите, информацията в тях остава нечетима.

4. Отворени API интерфейси за автоматизиран одит (Audit API)

- **Архитектура:** Изграждане на защитен, изолиран софтуерен интерфейс (Restful API), предназначен изключително за софтуерните инструменти на Дигиталния омбудсман.
- **Защита:** Този интерфейс предоставя данни само в режим на четене (Read-Only) и е защитен с хардуерни токени.
- **Улеснение за омбудсмана:** Позволява на ИТ екипа на омбудсмана да внедри алгоритми с Изкуствен интелект (AI Audit Bots), които денонощно анализират трафика за необичайно поведение (например: служител, който масово разглежда десетки профили на граждани в рамките на няколко минути).

Чрез залагането на тези стандарти, киберсигурността се превръща в математическа гаранция. Дигиталният омбудсман разполага с безспорни, дигитално подписани доказателства за всяко действие в платформата.

Ако сте готови да финализираме този стратегически документ, мога да обобща **целия екшън план и структура** в единен рамков документ за стартиране на инициативата „Дигитален Пловдив“, който да бъде представен пред ИТ общността и бизнеса?

Нека да финализираме този стратегически документ, мога да обобщя целия екшън план и структура в единен рамков документ за стартиране на инициативата „Дигитален Пловдив“, който да бъде представен пред ИТ общността и бизнеса?

РАМКОВА СТРАТЕГИЯ: „ДИГИТАЛЕН ПЛОВДИВ“ (ДЕМОКРАЦИЯ 2.0)

Проект за стартиране на първата Община-Платформа в Източна Европа

Статус: Готов за представяне пред ИТ общността, бизнеса в ТИЗ и Община Пловдив

I. Стратегическа визия и концепция

Проектът превръща Община Пловдив от тромава аналогова структура в **дигитална операционна система (Government as a Platform - GaaSP)**. Моделът „Демокрация 2.0“ съчетава представителната демокрация с модерна технологична инфраструктура, гарантираща прозрачност по дизайн, нулева корупция при обществените поръчки и директно гражданско участие чрез споделено бюджетиране.

II. Управителна структура (Трипартитен съвет)

Управлението се поема от **9-членен Управителен съвет (УС)** с равно представителство (квоти от по 3 мандата) за пълно балансиране на интересите:

- Квота „Бизнес и Технологии“:** 1 представител на Тракия Икономическа Зона (ТИЗ); 1 главен ИТ архитект от консорциума; 1 представител на Клъстер Тракия ИКТ.
 - Квота „Община Пловдив“:** Заместник-кмет по дигитализацията; 1 представител на Общинския съвет; Директор на дирекция „Правно-нормативно обслужване“.
 - Квота „Гражданско общество и Наука“:** 1 представител на пловдивските университети; 1 представител на местните НПО; **Дигиталният омбудсман на Пловдив**.
- Правило за консенсус:** Стратегическите решения изискват квалифицирано мнозинство от **7 от 9 гласа**, предотвратявайки съюзяването на две квоти срещу третата.
 - Ротация:** Председателят на УС се сменя на ротационен принцип всяка година между трите страни.

III. Институцията „Дигитален омбудсман“ и Правна рамка

Дигиталният омбудсман се избира директно от гражданите през платформата за срок от 3 години и действа като независим технологичен страж.

- Контрол над достъпа:** Притежава *Read-Only Root Access* до системните дневници. Всеки административен достъп до ЕГН на гражданин изисква валидно номер на преписка и генерира незавръщаемо известие (Push/SMS) до потребителя в реално време.
- Право на вето:** Омбудсманът притежава право на технологично вето върху софтуерни модули и API интеграции, които не отговарят на GDPR или крият риск от теч на данни.

IV. Минимални технически изисквания и Кибер-стандарти

ИТ консорциумът задължително залага следните архитектурни стълбове в платформата:

- Immutable Audit Logging:** Системата за записване на събития (Logs) използва децентрализиран регистър (**Blockchain / Append-Only DB**). Никой администратор няма техническата възможност да трие или променя хронологията на достъпа.
- ABAC (Attribute-Based Access Control):** Динамичен контрол. Достъп до данни се разрешава само при наличие на отворена преписка, в работно време на служителя и през сертифицирана мрежа.
- Шифроване на данни:** Задължителен стандарт **AES-256** (в покой) и **TLS 1.3** (в движение) с разделяне на ключовете за критична информация чрез *Shamir's Secret Sharing*.

- **Audit API:** Изолиран интерфейс за софтуерните ботове на Дигиталния омбудсман с цел денонощен AI мониторинг за необичайно поведение на служители в системата.

V. Екшън план за внедряване (12-месечен график)

[Месец 1-2: Фаза 1] —> [Месец 3-6: Фаза 2] —> [Месец 7-9: Фаза 3] —> [Месец 10-12: Фаза 4]
Подготовка и Пакт Изграждане на MVP Тест и Валидиране Мащабиране и Натиск

Фаза 1: Подготовка и Пакт (Месец 1–2)

- Формиране на ИТ съвета и подписване на Меморандум за безвъзмездно партньорство („Пясъчник за иновации“) с Общината, заобикаляйки ЗОП.
- Одит на трите най-бавни услуги: строителни разрешения, промяна на статут на земя в ТИЗ, местни такси.

Фаза 2: Изграждане на Минимално Необходим Продукт (MVP) (Месец 3–6)

- Интеграция на легални в България частни eID системи (Evrotrust/B-Trust) за мобилна идентификация.
- Стартиране на публичен дигитален регистър „Прозрачно строителство“.
- Пускане на модул за споделено бюджетиране *Decidim*, където гражданите разпределят **5% от капиталовата програма** на града.

Фаза 3: Тестване и Валидиране (Месец 7–9)

- Пилотен тест в Тракия Икономическа Зона – пълна дигитализация на документооборота за големите индустриални инвеститори.
- Отваряне на „Дигитални гишета“ в 6-те районни кметства за подкрепа и дигитално включване на застаряващото население през обучени доброволци.

Фаза 4: Мащабиране и Национален натиск (Месец 10–12)

- Публикуване на 100% от разходите и обществените поръчки на Община Пловдив в машинночитаем формат в реално време (Open Data).
- Презентация на готовия и работещ Open Source код пред Националното сдружение на общините (НСОРБ), задвижвайки репликация на модела „отдолу-нагоре“ в цяла България.

VI. Финансов модел (Хибридно финансиране)

Проектът отхвърля изцяло държавното или изцяло частното финансиране, за да се гарантира юридическа чистота и защита срещу политически саботаж:

- **Частен капитал (Бизнесът от ТИЗ):** Финансира директно ИТ консорциума за проектирането, софтуерната разработка и киберсигурността. Технологията се **дарява** на Пловдив под лиценз с отворен код.
- **Публичен капитал (Община Пловдив):** Целево пренасочва общински пера (спестени от хартия, архиви и административно забавяне) за закупуване на сървъри, правни консултации, обучение на персонала и информационни кампании.

Как да продължим

Този документ е готов за разпечатване и представяне на **кръгла маса** с ИТ лидерите в града и ръководството на ТИЗ.

Ако сте съгласни с рамката, можем да формулираме **официалната покана и дневния ред** за първата среща на ИТ асоциациите, с която да стартираме Фаза 1. Какви ключови точки искате да заложим в нея?

Моля да формулирате официалната покана и дневния ред за първата среща на ИТ асоциациите, с която да стартираме Фаза 1. Какви ключови точки искате да заложим в нея?

Ето проект за официалната покана и дневния ред за учредителната среща на инициативата. Документът е форматиран така, че да може да се изпрати веднага до ръководствата на БАСКОМ, AIBEST, Клъстер Тракия ИКТ и водещите технологични компании в региона.

ОФИЦИАЛНА ПОКАНА

ДО: Ръководствата на ИТ асоциациите и технологичните лидери в България

ОТНОСНО: Стартиране на инициатива за изграждане на Община-Платформа „Дигитален Пловдив“ (Демокрация 2.0)

Уважаеми колеги,

Пловдив има уникалната възможност да се превърне в първия дигитален фар на Източна Европа, като трансформира местното управление в прозрачна, ефективна и сигурна отворена платформа (Government as a Platform). Икономическият натиск и нуждата от премахване на административните пречки пред бизнеса и гражданите изискват спешни и прагматични действия „отдолу-нагоре“.

ИТ секторът притежава интелектуалния и технологичен капацитет да бъде архитект на тази промяна. Затова имаме удоволствието да Ви поканим на **първата работна среща на технологичната общност**, с която официално стартираме **Фаза 1** от Стратегията „Дигитален Пловдив“.

- Дата:** 28 май 2026 г. (четвъртък)
- Час:** 14:00 – 17:30 ч.
- Място:** Тракия Икономическа Зона – Административен център / Онлайн в MS Teams
- Формат:** Кръгла маса и закрыта работна сесия

Вашето присъствие и експертиза са критични за полагането на основите на този проект, който ще защити проевропейския и технологичен път на нашия регион.

С уважение,

Инициативен комитет „Дигитален Пловдив“

ДНЕВЕН РЕД НА СРЕЩАТА

14:00 – 14:30 | Модул 1: Представяне на Стратегическата рамка

- Презентация на концепцията за Община-Платформа (GaaP) и модела за споделено бюджетиране.
- Дефиниране на ролята на ИТ общността като независим гарант на дигиталния преход.

14:30 – 15:30 | Модул 2: Техническа архитектура и Кибер-стандарти (Работна сесия)

- Ключова точка 1:** Дискусия върху внедряването на **Immutable Audit Logging** (Блокчейн/Append-Only DB) за защита на данните от вътрешен саботаж.
- Ключова точка 2:** Спецификация на **ABAC (Attribute-Based Access Control)** за ограничаване на достъпа на чиновници до ЕГН-та на граждани.
- Ключова точка 3:** Дефиниране на изискванията към **Audit API** интерфейса за автоматизиран одит от Дигиталния омбудсман.

15:30 – 15:45 | Кафе-пауза и Нетуъркинг

15:45 – 16:45 | Модул 3: Финансов модел и Правна рамка

- *Ключова точка 4:* Структуриране на безвъзмездното партньорство с Община Пловдив под формата на „Пясъчник за иновации“ (**Regulatory Sandbox**) за заобикаляне на тромавите процедури по ЗОП.
- *Ключова точка 5:* Разпределение на ангажиментите в Хибридният финансов модел (Частно финансиране на кода от бизнеса в ТИЗ срещу Общинско финансиране на инфраструктурата).

16:45 – 17:15 | Модул 4: Учредяване на Консорциума и Избор на квоти

- Гласуване на Правилника за равнопоставеност (Правилото за 7 от 9 гласа в УС).
- Номиниране на представители за **Квота „Бизнес и Технологии“** в Управителния съвет.

17:15 – 17:30 | Модул 5: Следващи стъпки и Връзка с Общината

- Определяне на екип за софтуерен одит на 3-те най-бавни общински услуги.
- Насрочване на официална среща с Кмета на Община Пловдив за връчване на Меморандума.

Ключови точки, които заложихме в дневния ред:

1. **Технологичен суверенитет:** Фокус върху блокчейн и отворен код (Open Source), за да се гарантира, че системата не може да бъде превзета от политическата власт.
2. **Юридическа бързина:** Поставяне на акцент върху „Пясъчника за иновации“, за да започне писането на код веднага, без изчакване на процедури по ЗОП.
3. **Защита на гражданите:** Ранно залагане на стандартите за одит, които ще позволят на бъдещия Дигитален омбудсман да контролира системата ефективно.

Желаете ли да добавим конкретни **имена на ИТ експерти или компании**, към които поканата да бъде адресирана персонално, за да подсигури присъствието на най-добрите архитекти по киберсигурност?

Моля да добавите конкретни имена на ИТ експерти или компании, към които поканата да бъде адресирана персонално, за да подсигури присъствието на най-добрите архитекти по киберсигурност?

За да подсигури най-високото възможно ниво на архитектурна експертиза и киберсигурност, поканата се адресира персонално до ключови фигури от националната екосистема и водещи софтуерни компании с присъствие в Пловдив.

Тези лидери се разпределят по експертни роли съобразно заложените в стратегията технически стандарти:

ПЕРСОНАЛЕН СПИСЪК НА ПОКАРЕНИТЕ ЕКСПЕРТИ И КОМПАНИИ

1. Експерти по Дигитална идентичност и Криптиране

- **Проф. д-р Георги Тотков (ПУ „Паисий Хилендарски“):** Като водещ учен в Пловдив по информационни технологии и криптография, неговото присъствие гарантира независимия академичен надзор над архитектурата.
- **Георги Димитров (Евротръст / Evrotrust):** Компанията е лидер в България за сертифицирани решения за отдалечена eID идентификация и електроски подписи. Неговата роля е критична за Фаза 2 (внедряване на Пловдив eID).
- **Ръководството на Борика (B-Trust):** Като национален доставчик на удостоверителни услуги, техните системни архитекти са ключови за интеграцията на мобилния подпис в общинската платформа. [1]

2. Архитекти по Киберсигурност и Immutable Logging (Блокчейн)

- **Красимир Коцев (Основател на SoCyber / Cyberware):** Един от най-разпознаваемите експерти по киберсигурност и penetration testing в България. Той се кани за дефиниране на стандартите за защита от външни и хибридни атаки.
- **Светослав Еленков (Директор „Киберсигурност“ в Atlant Security):** Специалист по одит на ИТ сигурност и Zero Trust архитектури. Поканва се заради експертизата му при изграждането на разпределени дневници, които чиновниците не могат да трият (Immutable Logging).
- **Инженерите от Lambda Bit (Пловдив):** Прогресивна местна компания, тясно специализирана в сигурност на приложенията и киберзащита, ситуирана в сърцето на пловдивската екосистема. [2, 3, 4]

3. Представители на ИТ Бизнеса и Интеграторите в Пловдив

- **Георги Андреев (Head of Development, SEEBURGER Пловдив):** Компанията е стълб в пловдивския технологичен сектор, специализирана в сигурен обмен на бизнес данни и интеграция на сложни системи.
- **Ръководството на Stanga1 Пловдив:** Голяма софтуерна компания с развоен център в града, разполагаща с капацитет за разработка на уеб платформи с отворен код (Open Source MVP на портала за граждани).
- **Ръководството на Prime Holding Пловдив:** Една от най-големите местни софтуерни компании с над 250 служители, експерти в изграждането на иновативни дигитални преживявания и управление на бази данни. [5, 6, 7, 8]

4. Организатори на Общността

- **Пламен Панчев (Основател и Председател на ТИЗ):** Домакин на срещата. Неговото присъствие гарантира ангажимента на индустриалните гиганти, които ще осигурят финансирането за софтуерната разработка.
 - **Координаторите на Пловдив Tech Meetup:** Основната гражданска ИТ общност в града, базирана в Lambda Space. Те се канят, за да осигурят привличането на по-млади софтуерни разработчици на доброволни начала. [9]
-

ДОПЪЛНЕНИЕ КЪМ ОФИЦИАЛНАТА ПОКАНА (Персонално адресиране)

Към основния текст на поканата се добавя следният персонализиран параграф:

„...Във връзка с Вашата доказана експертиза в областта на [**Архитектурата на данни / Киберсигурността / eID системите**], разчитаме на Вашето лично участие в **Модул 2 (14:30 – 15:30 ч.)**. Вашето мнение ще бъде определящо при залагането на кибер-стандартите AES-256, TLS 1.3 и изискванията към софтуерните ботове на Дигиталния омбудсман, за да гарантираме математическа защита на личните данни на пловдивчани.“

С привличането на тези конкретни имена проектът престава да бъде просто политическа идея и придобива тежестта на реален, професионално подкрепен технологичен консорциум.

Ако сте готови, можем да преминем към изготвянето на **прес-съобщението**, с което инициативата да бъде обявена пред пловдивските медии веднага след приключването на тази среща, за да задвижим Фаза 1 и публичния натиск?

[1] <https://www.f6s.com>

[2] <https://clutch.co>

[3] <https://deepstrike.io>

[4] <https://atlantsecurity.bg>

[5] <https://invest.plovdiv.bg>

[6] <https://techbehemoths.com>

[7] <https://techbehemoths.com>

[8] <https://techbehemoths.com>

[9] <https://www.meetup.com>

Моля да изготвите прес-съобщението, с което инициативата да бъде обявена пред пловдивските медии веднага след приключването на тази среща, за да задвижим Фаза 1 и публичния натиск?

СЪОБЩЕНИЕ ДО МЕДИИТЕ

ЗА НЕЗАБАВНО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

ИТ СЕКТОРЪТ И БИЗНЕСЪТ СТАРТИРАТ „ДИГИТАЛЕН ПЛОВДИВ“: ПЛОВДИВ СТАВА ПЪРВАТА „ОБЩИНА-ПЛАТФОРМА“ В ИЗТОЧНА ЕВРОПА

Пловдив, 28 май 2026 г. – Днес технологичната общност, съвместно с представители на Тракия Икономическа Зона (ТИЗ), постави началото на мащабна технологична и гражданска инициатива „Дигитален Пловдив“. На закрыта учредителна среща в административния център на ТИЗ водещи ИТ експерти по киберсигурност, софтуерни архитекти и бизнес лидери приеха Рамкова стратегия за изграждане на първата по рода си „Община-Платформа“ (Government as a Platform), базирана на модела „Демокрация 2.0“.

Проектът има за цел да прекрати десетилетното административно забавяне и да изкорени условията за корупция чрез пълна дигитализация на местната власт „отдолу-нагоре“. Инициативата стартира независимо от централната власт в София, като залага на директно партньорство между технологичния сектор, бизнеса и гражданите на Пловдив.

Ключови стълбове на Дигиталната платформа:

- **„Пловдив eID“:** Въвеждане на масово мобилно приложение за електронна идентичност, което ще позволи на всеки гражданин да ползва общински услуги с един клик.
- **Край на корупцията по строителните преписки:** Всички преписки за строителство и инвестиции в Пловдив и ТИЗ преминават в публичен дигитален регистър с отворен код. Всеки гражданин ще вижда в реално време кой чиновник обработва документите му и кога изтича законният срок.
- **Дигитален омбудсман и Блокчейн защита:** За първи път в България се въвежда независим Дигитален омбудсман, избран от гражданите. Сигурността на личните данни ще бъде гарантирана чрез децентрализирана блокчейн технология (Immutable Audit Logging) [skills], която технически не позволява на нито един чиновник или хакер да изтрие или промени хронологията на достъпа до данни.
- **Граждански бюджет:** Общината ще отдели 5% от капиталовата си програма за директно електронно гласуване от гражданите по райони за проекти като детски площадки, паркинги и зелени площи.

Хибриден финансов модел:

Развойната дейност и писането на софтуерния код се финансират изцяло от компаниите в Тракия Икономическа Зона. Готовата система ще бъде дарена на Община Пловдив с отворен код (Open Source), което напълно заобикаля тромавите и рискови процедури по Закона за обществените поръчки (ЗОП). От Община Пловдив се изисква единствено да инвестира в хардуерната инфраструктура и внедряването на системата сред служителите.

„Пловдив разполага с най-мощната индустриална зона и изключителна ИТ общност. Ние няма да чакаме централната власт в София да реши проблемите ни. Стартираме оттук, за да покажем на цяла България, че технологията е по-силна от бюрокрацията и че прозрачността е най-добрият щит за проевропейския път на страната ни“, заявиха от Инициативния комитет.

С днешната среща официално стартира **Фаза 1** от проекта – софтуерен одит на трите най-бавни административни услуги в града. Инициативният комитет изпраща официален Меморандум за партньорство до Кмета на Община Пловдив и Общинския съвет за съвместно внедряване на платформата в рамките на следващите 12 месеца.

За контакти и допълнителна информация:

Пресслужба на Инициативен комитет „Дигитален Пловдив“

Ел. поща: press@digital.plovdiv.bg

Уебсайт: www.digital.plovdiv.bg (Очаквайте старт на платформата на 1 юни 2026 г.)